

DALTONDBOEK LIERELAND

Versie januari 2026

 OBS Liereland voor Daltononderwijs
Toscanestraat 4
1827 DM Alkmaar

 www.obsliereland.nl

 [072 5621672](tel:0725621672)

 directieliereland@ronduitonderwijs.nl

 Margriet Hoekstra

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Daltonvisie OBS Liereland	6
1.1 De daltonkernwaarden	7
2. Burgerschap en dalton	15
3. Inrichting onderwijsruimte	19
3.1 Lokaal	19
3.2 Werkzones op de gang	19
4 Instructie	20
5. Weekplanning	22
5.1 Dag- en weektaak	22
5.2 Doorgaande lijn: Plannen van vakken op de weektaak	23
5.3 Dagkleuren	25
5.4 Afspraken over de weekplanning	25
5.5 Voorbeelden weekplanning	27
5.6 Keuze werk	27
6 Samenwerken	29
6.1 Wat is samenwerken?	29
6.2 Coöperatieve werkvormen	30
6.3 Daltonateliers	31
7 Zelfstandig werken	32
7.1 Wat is zelfstandig werken?	32
7.2 Uitgestelde aandacht	32
7.3 Gebruik van de geluidsmeter	34
8 Taken en competenties van het team	36
8.1 Rol en taak van een dalton leidinggevende	36
8.2 Rol en taken van de daltoncoördinator	36
8.3 Rol en taken van de daltonleerkrachten, onderwijs ondersteunend personeel en ouders	37
8.4 Werkgroepen	37
8 Inspraak (leerlingenraad, OR, MR)	38
8.1 Draaiboek leerlingenraad Liereland	38
8.1.1 De 5 kernwaarden van het Daltononderwijs volgens de leerlingenraad	39
8.1.2 Evaluatie leerlingenraad	42
8.2 Dalton volgens de medezeggenschapsraad	43
8.3 Dalton volgens de ouderraad	44

BIJLAGES	46
Bijlage 1: Visitatieverslag en verlenging van daltonlicentie.....	47
Bijlage 2: Kijkwijzer - Inrichting lokalen en ruimtes	48
Bijlage 3 : Kijkwijzer - Inrichting gangen	49
Bijlage 4 : Kijkwijzer - Doordacht passend lesmodel groep 1-2.....	50
Bijlage 5: Kijkwijzer - Doordacht passend lesmodel groep 3-8.....	52
Bijlage 6 : Weektaakformulier groep 3; tweede half jaar	56
Bijlage7: Weektaakformulier groep 4	58
Bijlage 8: Weektaakformulier voorbeeld bovenbouw.....	60
Bijlage 9: Weektaakformulier voorbeeld bovenbouw.....	62
Bijlage 10: Coöperatieve werkvormen	64
Bijlage 11: Doorgaande lijn samenwerken.....	68
Bijlage 12: Doorgaande lijn Reflectie	71
Bijlage 13: Doorgaande lijn Verantwoordelijkheid.....	74
Bijlage 14: Doorgaande lijn zelfstandigheid	75
Bijlage 15: Geluidsmeter Liereland groep 1 t/m 5.....	77
Bijlage 16: Geluidsmeter Liereland groep 6 t/m 8.....	82

Inleiding

In dit handboek staat beschreven hoe het team van de openbare basisschool Liereland voor daltononderwijs invulling geeft aan het daltononderwijs.

Alle gemaakte afspraken zijn erin vastgelegd. Het daltonhandboek staat op de website van de school zodat ouders kunnen lezen hoe het daltononderwijs op Liereland vorm gegeven wordt.

Het daltononderwijs is altijd in ontwikkeling, het handboek dus ook. Wanneer er nieuwe afspraken zijn vastgelegd of worden gewijzigd, dan zullen deze aan het einde van het schooljaar of zo nodig eerder in het handboek worden opgenomen.

Dit handboek is bedoeld voor:

- Het team van Liereland
- Nieuwe leerkrachten
- Invalleerkrachten
- Studenten/toekomstige collega's
- Ouders
- Visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging
- Het bestuur van Ronduit

Het beleidsplan met de jaarplanning op het gebied van dalton is een los document. Dit is aanwezig op school.

Namens het team van OBS Liereland voor Daltononderwijs, wensen wij u veel leesplezier.

1. Daltonvisie OBS Liereland

Liereland, onze plek

Bij ons op daltonschool Liereland, gaan leven en leren samen. De samenleving verandert voortdurend en mensen veranderen mee. Liereland is een dynamische oefenplaats die hier op inspeelt. Wij bieden een rijke leeromgeving, een ontmoetingsplek om te leren leren en de belevingswereld van het kind te vergroten. Hierbij gaan wij uit van de vijf daltonkernwaarden zelfstandigheid, samenwerken, reflectie, effectiviteit en vrijheid & verantwoordelijkheid.

Naast de basisvaardigheden, bieden we veel ruimte voor lessen en activiteiten, waarbinnen de kinderen kunnen ontdekken wie zij zijn en wat zij kunnen bijdragen aan de samenleving, nu en later.

Het is onze taak om de kinderen te begeleiden bij het eigenaar worden van het eigen leerproces, waarbinnen wij een nieuwsgierige en ontdekkende leerhouding stimuleren. Het kind krijgt de ruimte om keuzes te maken en om talenten te ontwikkelen. Ons team doet elke dag zijn best om ieder kind te zien, te horen en te begrijpen.

Wij streven naar een goede samenwerking en open communicatie tussen kind, ouder en team, die berust op wederzijds vertrouwen.

'Een daltonkind is zelfbewust en vertrouwt op eigen kracht. Gaat positief de toekomst in, waarin het straalt en lacht'- René Kops

1.1 De daltonkernwaarden

De genoemde waarden of daltonpijlers, worden door alle daltonscholen onderschreven. De uitwerking hiervan verschilt echter per school. Hieronder beschrijven wij de wijze waarop wij invulling geven aan de genoemde pijlers.

1.1.1 Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

"Freedom and responsibility together perform the miracle"

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te bewandelen. Vrijheid in het daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het taakwerk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Een leerling leert verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen, als zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Door leerlingen meer vrijheid te bieden kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen.

Maar vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. Het is een taak van de leerkracht om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren.

Leerlingen krijgen de ruimte om te ontdekken en te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Dat is voor leerlingen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol spelen.

Delegeren van verantwoordelijkheid voor het leren naar de kinderen toe betekent: kinderen verantwoordelijk stellen voor zowel het eindproduct, als voor de wijze waarop dat eindproduct tot stand is gekomen. Kinderen moeten zich eigenaar kunnen voelen van dit product.

De leerkracht volgt nauwlettend het totale proces.

Wij vinden het van belang dat onze kinderen zich medeverantwoordelijk voelen: voor de sfeer, voor de omgang met elkaar en voor het materiaal.

Verantwoordelijkheid komt vooral tot uiting in het werken met de dag- en weektaken en de naleving van de kanjertraining regels en afspraken.

1.1.2 Zelfstandigheid

"Experience is the best and indeed the only real teacher"

Zelfstandig leren en werken op een daltonschool is actief leren en werken.

Een leerling wil doelgericht een klus klaren en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken, indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van een leerling. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren, moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt een leerling tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.

- De leerlingen leren verantwoording te dragen voor hun werk, werkindeling en verzorging.
- De leerlingen krijgen voldoende tijd om hun doelstelling zelfstandig te bereiken.
- De leerlingen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht.
- De leerkrachten bereiden lessituaties voor, waarin zelfstandig werken en leren van kinderen uitgangspunt is.
- De leerkrachten bieden voldoende hulpmiddelen om zelfstandig te kunnen werken en te registreren (takenbord, weektaakformulier en handelingswijzers).
- De leerlingen vinden het plezierig om zelfstandig te werken en kunnen duidelijk maken wat hun zelfstandigheid inhoudt.

1.1.3 Samenwerken

"The school functions as a social community"

Een daltonschool is een leefgemeenschap waar leerlingen, leerkrachten, ouders, schoolleiding en bestuur op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Een daltonschool is ook een leeromgeving waar leerlingen en leerkrachten van en met elkaar leren. Doordat leerlingen samen met leerkrachten en medeleerlingen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken.

Leerlingen leren dat er verschillen bestaan tussen mensen. Ze leren naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Als leerlingen met elkaar samenwerken, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van een eigen inbreng en die van een medeleerling, het aangaan van de dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van een meeropbrengst uit de samenwerking. Het uiteindelijke doel is democratisch burgerschap. Een daltonschool is een oefenplek voor democratisering en socialisering.

In een samenleving is het belangrijk dat je kunt samenwerken met anderen. Je kunt niet altijd kiezen of je dingen alleen oplost. Samenwerken leer je door vaak met anderen te spelen en werken. Dit kunnen opdrachten zijn, die je met leeftijdsgenootjes uitvoert of met kinderen van verschillende leeftijden. Wij gebruiken daarbij in de groepen, het maatjessysteem. Hierbij vindt het samenwerken plaats in tweetallen en wordt er gewerkt aan groepsopdrachten, waarbij coöperatieve werkvormen worden ingezet, waarover u meer kunt lezen onder het kopje 'Samenwerken'.

Wanneer leerlingen elkaar helpen komt dit niet alleen de leerling ten goede die wordt geholpen. De helper heeft hier ook profijt van. Hij leert complexe zaken eenvoudig in stappen uit te leggen. Daardoor wordt de leerstof nog beter begrepen, het hoogste niveau van begrijpen wordt immers bereikt als je de stof aan een ander kunt uitleggen. Al doende leren de kinderen om te luisteren naar elkaar en respect te hebben voor elkaar. Ieder mens is immers verantwoordelijk voor zichzelf en zijn omgeving.

1.1.4 Effectiviteit/ doelmatigheid

"Efficiency measure a simple and economic reorganization of the school"

Het daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen.

Een taak, als drager van de te leren vaardigheden en kennis biedt optimaal gelegenheid om tot een doelmatige inrichting te komen. Een taak op maat houdt een leerling doelmatig en functioneel bezig.

Effectiviteit is een vraag die bij alle uitgangspunten van ons onderwijs aan de orde komt.

Bijvoorbeeld: hoe effectief is het samenwerken in de groepjes of met de maatjes? Hoe verlopen de planningen die de kinderen maken? Het is heel belangrijk om dit steeds in de gaten te houden en bij te stellen.

In de bovenbouw staat aangegeven op welk tijdstip van de dag bepaalde instructie wordt gegeven en de kinderen kunnen dan aanschuiven als ze behoefte hebben aan deze instructie of uitgenodigd worden om eraan deel te nemen.

Ook bij het geven van instructie is het van belang in de gaten te houden dat deze tijd effectief wordt besteed. Wij werken daarom veel met niveaugroepen, zodat alle kinderen de instructie en hulp krijgen die ze nodig hebben. Kinderen die de stof al beheersen kunnen verder werken of krijgen verrijkingsstof, kinderen die nog extra uitleg of herhaling nodig hebben kunnen zo ook geholpen worden. Om dit goed te kunnen uitvoeren is regelmatig evalueren en bijstellen van groepsplannen noodzakelijk.

1.1.5 Reflectie

"I would be the first to hear welcome criticism"

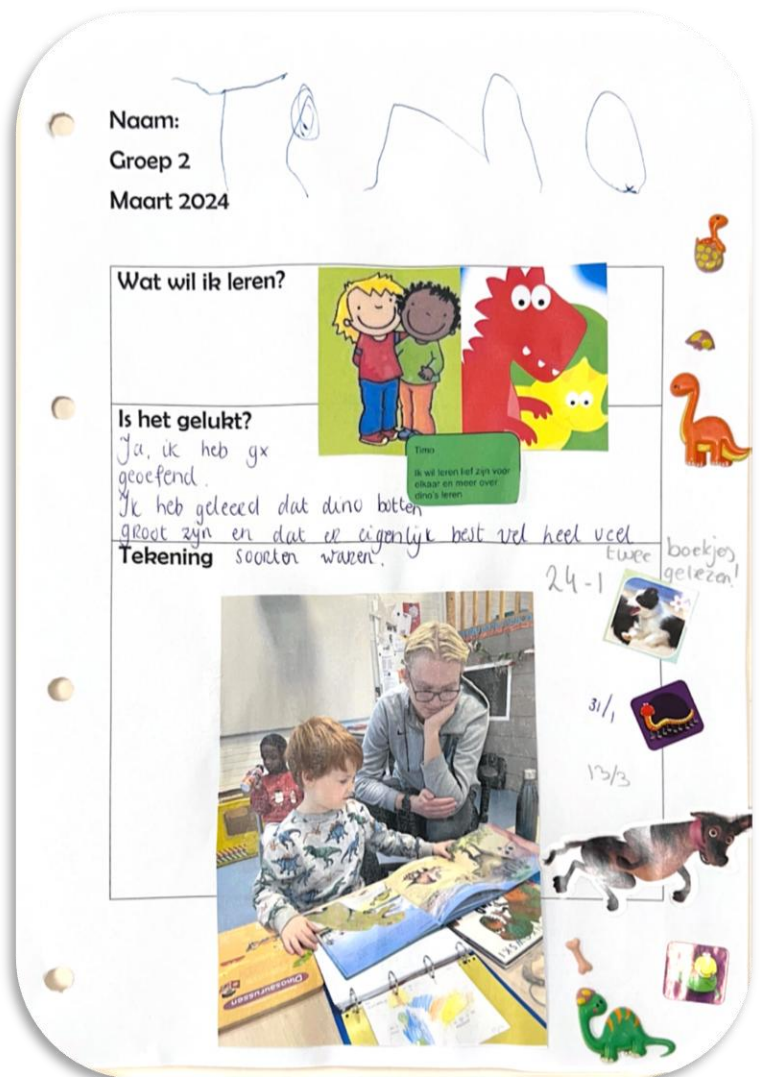
Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een daltonschool vanzelfsprekend. Iedere leerkracht, werkend op een daltonschool, reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over het onderwijs voortdurend plaats. Reflectie en evaluatie dragen in hoge mate bij tot een verkenning van de leerweg om het beoogde doel te bereiken. Reflectie leert je nadenken over je eigen functioneren: je houdt jezelf een spiegel voor. Bij reflectie gaat het niet om de vraag of je iets goed of niet goed hebt gedaan, maar hoe je iets gedaan hebt. Er wordt teruggeblikt op het handelen. We werken op Liereland met een portfolio dat meegaat met de leerlingen van groep 1 t/m 8. Daarnaast worden er talentgesprekken met kinderen gevoerd. Hieronder worden 'het kindportfolio en de talentgesprekken' kort omschreven. Sinds 2019 hebben ook de leerkrachten van Liereland een portfolio.

Het kind-portfolio

Op Liereland werken wij met een portfolio, dat meegaat met de leerlingen van groep 1 t/m 8. Tweemaal per jaar wordt er een gesprek gevoerd met de leerlingen, waarin wordt gevraagd wat de leerlingen willen leren dat schooljaar. De leerkrachten hebben de taak om de gestelde leerdoelen te blijven monitoren en de leerlingen in hun leerproces te begeleiden naar het gestelde leerdoel toe. Samen met de leerkracht bedenken de leerlingen hoe zij hun leerdoel willen behalen, wat ze daarbij nodig hebben en gezamenlijk stellen zij de succescriteria vast. De portfoliomap is daarbij een middel dat wordt ingezet om het leerproces van het leerdoel inzichtelijk te maken voor de leerlingen. Voorbeelden hiervan kunt u zien in figuur 2 en 3.

Figuur 1

Figuur 2

Talentenontwikkeling

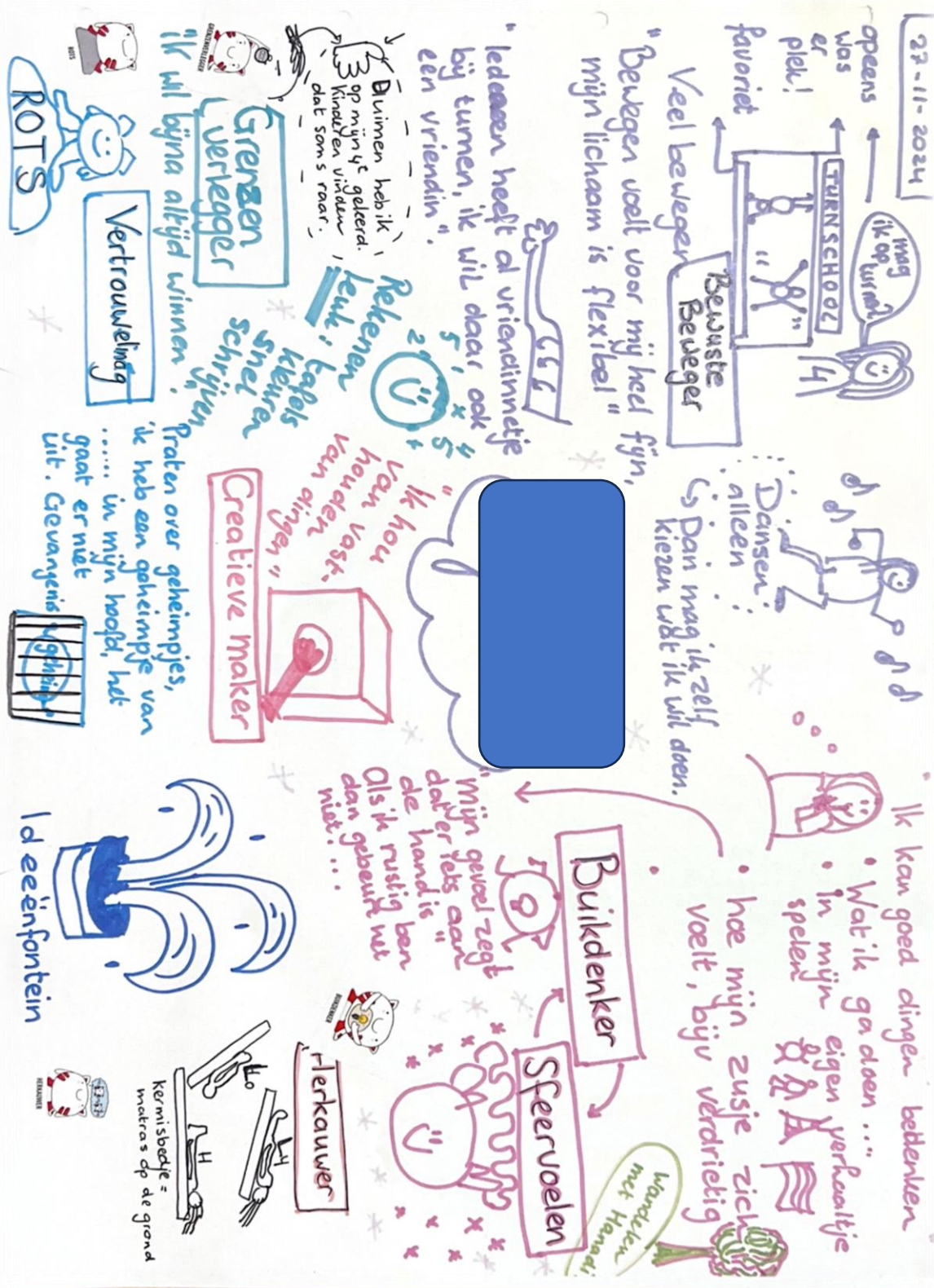
'Als wij de innerlijke kracht van kinderen ontdekken, kunnen we helpen die kracht verder te ontwikkelen.'

Op Liereland kijken we naar de talenten van kinderen. Talenten laten zien wie een kind is, hoe een kind dingen aanpakt, hoe het met anderen omgaat en hoe het leert. Talent is bovenal iets waar een kind blij van wordt, waar het heel graag mee aan de slag gaat. Talent is datgene wat moeiteloos gaat, wat heel eigen voelt en daardoor soms ook heel gewoon. Het inzetten van je talenten, vergroot de veerkracht van een kind en versterkt van binnenuit. Als kinderen veerkrachtig zijn, kunnen ze moeilijkheden beter aan, kunnen ze eerder overeind veren om weer door te gaan.

Een talentgesprek heeft als doel:

- Dat kinderen zich bewust worden dat talent niet gaat over het uitblinken in een bepaalde activiteit, maar dat het juist gaat over activiteiten die je leuk vindt, die je voldoening geven, en die maken dat de tijd vliegt.
- Dat kinderen hun eigen talenten leren herkennen, benoemen en inzetten om op zo'n manier bij te dragen tot een positief zelfbeeld, meer veerkracht en weerbaarheid zodat ze beter kunnen omgaan met alle uitdagingen die op hun pad liggen.

Om de talenten naar boven te halen, houden talentfluisteraars talentgesprekken met kinderen. Op Liereland streven wij ernaar dat elk kind minimaal één talentgesprek heeft kunnen voeren in zijn schoolcarrière. Dit gesprek wordt zichtbaar gemaakt in een woordweb. Gemaakt door de talentfluisteraar en bewaard in de portfoliomap. Een voorbeeld van een talentgesprek kunt u zien in figuur 4.

Figuur 3

1.1.6 Borging

“Door verschillen te delen, vermenigvuldigt de kwaliteit”

Daltonscholen in Nederland werken samen aan kwalitatief goed daltononderwijs door allemaal deel te nemen aan planmatige zelfevaluatie en visitatie.

Een daltonschool is een lerende organisatie, die haar leerkrachten ondersteunt bij het zich permanent scholen en bij het experimenteren in en reflecteren op hun praktijk. Teamleren heeft op een daltonschool hoge prioriteit. Verantwoordelijkheden voor dalton liggen bij het team van docenten. Het daltononderwijs zet ook sterk in op het maatjesleren van scholen binnen en buiten een regio.

Daltonscholen borgen hun kernwaarden door middel van een planmatige zelfevaluatie en visitatie. De Nederlandse Dalton Vereniging geeft licenties en certificaten af aan instituten, scholen en personen als zij er blijk van geven de kernwaarden op goede wijze in de praktijk vorm en inhoud te hebben gegeven.

2. Burgerschap en dalton

Op Liereland willen we onze kinderen leren om 'goed samen te leven'. Goed samenleven doe je in kleine kring, in je gezin en in je klas, maar ook in een steeds wijder wordende wereld. Je wijk en je stad zijn belangrijk, maar ook krijgen kinderen steeds meer te maken met de hele wereld die op diverse manieren verweven raakt met hun eigen leven. We willen onze leerlingen door middel van goed aanbod in burgerschapsonderwijs voorbereiden op de (mondiale) samenleving. Hiervoor zijn vaardigheden nodig, kennis en de 'wil' om goed samen te leven. Door middel van de kernwaarden van het daltononderwijs willen we de kinderen voldoende in de gelegenheid stellen om vaardigheden te oefenen. Ons aanbod in de thematische vakken biedt de kinderen voldoende kennis van democratische waarden, rechten en plichten. We verwachten dat door onze schoolcultuur en lessen de kinderen de wil ontwikkelen om 'goed samen te leven', waarbij de basiswaarden van de democratische rechtstaat leidend zijn.

De vertrouwensdriehoek

Voor de brede vorming en persoonsontwikkeling waarvoor het daltononderwijs staat, wordt vrij algemeen de vertrouwensdriehoek van de Nederlandse Dalton Vereniging als visualisatie gebruikt. De driehoek geeft vooral de pedagogische basis weer. Vertrouwen is daarbij een essentieel begrip. Van leraren en leerlingen wordt gevraagd vertrouwen te schenken, en ook vertrouwen te vragen. Daarnaast is het nodig dat leerlingen en leraren verantwoordelijkheid afleggen voor taken die in vrijheid, zelfstandig en/of in samenwerking uitgevoerd worden. Het vragen en afleggen van verantwoording gaat niet alleen over eindproducten van het leren, maar ook over het leerproces zelf: 'Hoe is er gewerkt? Wat ging er goed en wat minder goed?' Benadrukt moet worden dat de zes vaardigheden op de driehoekszijden voor leraren én leerlingen gelden. Het gaat om wenselijk gedrag dat leerlingen op school zouden moeten ontwikkelen, maar ook om kenmerken van daltonleraren.

Figuur 4

Kanjertraining:

Op Liereland maken wij gebruik van de Kanjertraining. Kanjertraining is een gedegen lesmethodiek voor burgerschap en het aanleren van sociale vaardigheden. De visie vanuit de Kanjertraining wordt ook vormgegeven vanuit het basisprincipe vertrouwen, want vertrouwen is de basis voor een veilige omgang met elkaar, wat vervolgens rust in de klas creëert. Hierdoor kunnen kinderen weer beter tot leren komen en leerkrachten lesgeven.

Kernwoorden van de Kanjertraining zijn: vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid.

Dalton en de Gouden Weken

Elk schooljaar starten wij met de Gouden Weken. Het proces van groepsvorming begint na de zomervakantie weer helemaal opnieuw: de leerlingen wennen aan elkaar, de leerkracht en de regels. Daarom zijn de beginweken van het schooljaar goud waard om een basis te leggen voor een goed pedagogisch klimaat en een fijne sfeer in de klas. In deze weken zullen de leerkrachten de klassenafspraken, samen met de kinderen opstellen en zullen er meerdere Kanjertraining activiteiten en lessen gegeven worden.

Wij geven les vanuit onze dalton pijlers samenwerken, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, reflectie en effectiviteit en deze pijlers weven we gedurende het gehele schooljaar door ons onderwijs heen. Maar in de gouden weken besteden wij extra aandacht aan elke pijler afzonderlijk en worden de doelenposters geïntroduceerd. Voorbeelden van deze doelenposters ziet u in de figuren 6 t/m 10.

Samenwerken

De eerste week besteden wij extra aandacht aan de pijler 'samenwerken'. Wat is samenwerken? Hoe werk jij het liefst samen, met wie werk jij het liefste samen en wat vind jij belangrijk om het samenwerken goed te laten verlopen?' Daarnaast maken wij samen met de kinderen nieuwe klassenregels- en afspraken. Dit wordt niet alleen bepaald door de leerkracht, maar dit doen wij samen met de kinderen. We leren tenslotte van én met elkaar.

Verantwoordelijkheid/Vrijheid in gebondenheid

Verantwoordelijkheid zal de tweede week centraal staan: Je verantwoordelijk voelen voor het groepsgebeuren, je klasgenoten, de regels en afspraken en de sfeer in de klas.

We leren de kinderen zich verantwoordelijk te voelen vanaf de kleuters, met bijvoorbeeld het zorgvuldig leren omgaan met de materialen, tot de bovenbouw, met bijvoorbeeld het uit kunnen leggen of je meedoet aan een instructie en het kunnen laten zien of je een leerdoel behaald hebt.

Zelfstandigheid

In week drie staat zelfstandigheid centraal. Aan de hand van doelen kunnen de leerlingen zelf keuzes maken bij het werken aan de taak. Zij worden gestimuleerd om zelf oplossingen te zoeken en weten waar zij terecht kunnen voor hulp. Ook bij deze pijler wordt er in opbouw gewerkt en volgen wij onze eigen leerlijnen, van het leren omgaan met uitgestelde aandacht, het zelfstandig gebruiken van het daltonblokje en zelfstandig plannen van de taken tot het kunnen bijhouden van de taken op het weektaakformulier en er vervolgens op kunnen reflecteren.

Reflectie

In week vier staat de pijler 'reflectie' centraal en wordt de reflectiebak met allerlei reflectiematerialen geïntroduceerd. Het doel is door reflectie leren om trots te zijn op je eigen werk, leren om aan te geven of je iets makkelijk/moeilijk vond, leren aan te geven wat een volgende keer beter kan, leren wat het doel is van een (les)activiteit en uiteindelijk leren om aan te kunnen geven hoe je hulp wilt ontvangen en hoe jij een ander zou willen en/of kunnen helpen. Door reflectie en het werken met een portfolio krijgen de leerlingen meer inzicht in het eigen leerproces.

Figuur 5: groep 1-2

Figuur 6: groep 3-4

Figuur 7: groep 4-5

Figuur 8: groep 5-6

Figuur 9: groep 7-8

3. Inrichting onderwijsruimte

3.1 Lokaal

Om de onderwijsruimte optimaal in te richten is er een kijkwijzer (bijlage 2) ontwikkeld. Deze kijkwijzer is ontwikkeld om de indeling van het lokaal te controleren. De groepsleerkracht richt het lokaal in aan de hand van de kijkwijzer. Een aantal jaar geleden werd deze kijkwijzer ook gebruikt bij klassenconsultaties. Momenteel zijn we met het team aan het kijken of wij deze kijkwijzer nog willen gebruiken en op welke manier we de kijkwijzer voor de inrichting van de onderwijsruimte willen inzetten.

3.2 Werkzones op de gang

Er zijn in de gangen en in de aula verschillende plekken waar gewerkt kan worden. Dit kan alleen, in tweetallen of met een groepje. De leerlingen nemen een bordje mee, waarop staat met welke “stem” er gewerkt wordt. Dit kan een 0-stem zijn, als de leerling zelfstandig wil werken en niet gestoord wil worden, of een 3-stem, waarbij er zacht overlegd mag worden.

3.2.1 Werkwijze kijkwijzer inrichting gangen

Het doel van deze kijkwijzer (bijlage 3) is de verantwoordelijkheid per bouw te delen voor de gangen en openbare ruimtes.

De werkwijze was als volgt:

- Twee tot vier keer per jaar wordt de kijkwijzer gehanteerd, tijdens een bouwvergadering.
- Het werken op de gangen wordt in bouwvergaderingen geëvalueerd.

Zoals u in bovenstaande kon lezen, is dit kopje nog in ontwikkeling. Zodra wij, als team, eruit zijn gekomen hoe en op welke wijze wij hier invulling aan willen geven, zal het daltonhandboek worden aangepast.

4 Instructie

4.1 Doordacht passend lesmodel

In schooljaar 2023-2024 hebben wij ons mogen nascholen in het instructie model 'doordacht passend lesmodel'. Een interessante, leerzame en vooruitstrevende studiedag.

DE CED- groep heeft een onderscheidend lesmodel ontwikkeld: het doordacht passend lesmodel(DPL). Dit model maakt gebruik van de technieken van Teach like a Champion, Breinsleutels en coöperatieve werkvormen. Breinsleutels zijn alle leerkrachtvaardigheden, zowel didactisch als pedagogisch, waarmee de leerkracht de deuren naar de 'bovenkamer' van de leerlingen opent. Onder de bovenkamer verstaan we de executieve functies: lange termijn geheugen, werkgeheugen, inhibitie(onderdrukking van prikkels), flexibiliteit en planning. De executieve functies zijn kort omschreven in figuur 11. Verdere belangrijke onderdelen van het lesmodel zijn: directe instructie, heldere en haalbare lesdoelen, interactieve werkvormen, controleren van begrip en het geven van passende feedback en complimenten.

Het doordacht passend lesmodel is een variant van het directe instructiemodel, meer passend bij het daltononderwijs. Door de pakkende start en de interactie met én tussen de leerlingen zit er vaart in de les. Alles bij elkaar zorgt dit voor gemotiveerde leerlingen, minder storend gedrag in de les en uiteindelijk een betere opbrengst. Dit instructiemodel wordt het meeste gebruikt in de klassen. Soms maken leerkrachten andere keuzes, passend bij de les.

4.2 Gebruik instructietafel op Liereland

De instructietafel staat in het klaslokaal en hieraan kan de leerkracht kinderen extra instructie of begeleiding geven. Dat is van belang bij gedifferentieerd werken. Als de instructietafel in gebruik is, werken de andere kinderen zelfstandig en weten ze dat ze de juf of meester niet mogen storen. Het aantal kinderen dat tegelijk aan de instructietafel uitleg krijgt, varieert van één tot zes kinderen. Meestal gaat het om een verlengde instructie, waarbij de leerlingen worden uitgenodigd door de leerkracht of zij maken zelf de keuze om aan te haken bij de verlengde instructie.

Executieve functies

Werkgeheugen

- je kunt dingen onthouden en weer opnieuw gebruiken

Flexibiliteit

- je kunt van aanpak wisselen als de omstandigheden veranderen of je aanpak niet succesvol is

Taakinitiatie

- je begint aan wat je moet doen en stelt niet uit

Emotieregulatie

- je blijft rustig als iets anders loopt dan verwacht
- je houdt controle over je gevoelens

Organiseren / Plannen / Timemanagement

- een plan bedenken en uitvoeren
- ordenen
- overzicht hebben en houden
- tijd kunnen inschatten

Doelgericht doorzettingsvermogen

- je weet wat belangrijk is en je kunt daar je aandacht bij houden
- je geeft niet zo snel op

Reactie-inhibitie

- eerst nadenken, dan doen!
- je gedrag onder controle houden
- je verzetten tegen afleidende prikkels

Metacognitie

- je kunt denken over denken, reflecteren
- je kunt leren over leren
- je kunt jezelf corrigeren

Volgehouden aandacht

- je blijft gefocust

Executieve functies, ondersteuning in de klas

www.e-wise.nl

Figuur 10

5. Weekplanning

5.1 Dag- en weektaak

Dagtaken zijn de opdrachten die op die dag gedaan moeten worden; zo zijn weektaken de opdrachten voor de week.

De vorm van de opdrachten verschilt: in de kleutergroepen en groep 3 wordt gewerkt met plaatjes (pictogrammen). De jongste kinderen plannen en registreren hun werk op het takenbord, de oudere kinderen gebruiken daarbij het weektaakformulier, dit wordt opgebouwd vanaf groep 3.

Kinderen mogen zelf beslissen in welke volgorde ze de taken maken, eventueel ook met wie, als het een samenwerkopdracht is.

Hiermee willen we de kinderen leren dat ze vooraf nadenken over wat ze gaan doen; op die manier willen we ze leren planmatig te werken.

5.2 Doorgaande lijn: Plannen van vakken op de weektaak

<u>Groep 1</u>	<u>Groep 2</u>
Vanaf de zomer tot herfstvakantie plannen de kinderen één taak; zij hangen een magneet op het weektaakbord. De kinderen krijgen hulp van de leerkracht bij het plannen. Wanneer de taak af is, hangen de leerlingen een magneetje bij "taak af".	Vanaf de zomer tot herfstvakantie plannen de kinderen één taak; zij hangen een magneet op het weektaakbord. Na de herfstvakantie plannen de kinderen twee taken. Na de kerstvakantie plannen de kinderen drie taken. De kinderen plannen zelfstandig. Wanneer de taak af is, hangen de leerlingen een magneetje bij "taak af".
<u>Groep 3</u>	<u>Groep 4</u>
Tot de voorjaarsvakantie wordt het werk gepland op het weektaakbord; op dezelfde manier als in groep 1/2. Wanneer de taak af is, halen de kinderen hun magneetje van het bord. Na de voorjaarsvakantie mogen de kinderen hun taken gaan plannen op het weektaakformulier. Elke week krijgen de kinderen een weektaakformulier mee naar huis.	Na de herfstvakantie bepalen de leerlingen zelf de volgorde van het werk (taal, spelling, schrijven). Leerlingen starten na de Kerst met het plannen op het weektaakformulier, daarvoor doen zij het nog als in groep 3. Zij plannen: spelling, rekenen, IPC.

<u>Groep 5</u>	<u>Groep 6</u>
-Op het weekrooster zien de leerlingen welke instructie op welke dag en op welke tijd gegeven wordt. Zij passen hier hun planning op aan. Zij kunnen zelf een keuze maken bij de volgorde van het werk, of bij de dag . Sommige dingen staan vast. De kinderen kunnen 4 keuzes maken, waarbij ze zelf de dag van de week kiezen. Zij plannen dit op hun weektaakformulier en kleuren dit met de kleur van de dag als zij het hebben gedaan.	-Op het weekrooster zien de leerlingen welke instructie op welke dag en op welke tijd gegeven wordt. Zij passen hier hun planning op aan. Zij kunnen zelf een keuze maken bij de volgorde van het werk, of bij de dag. Sommige dingen staan vast. De kinderen kunnen 6 keuzes maken, waarbij ze zelf de dag van de week kiezen. Zij plannen dit op hun weektaakformulier en kleuren dit met de kleur van de dag als zij het hebben gedaan.
<u>Groep 7</u>	<u>Groep 8</u>
-Op het weekrooster zien de leerlingen welke instructie op welke dag en op welke tijd gegeven wordt. Zij passen hier hun planning op aan. Zij kunnen zelf een keuze maken bij de volgorde van het werk of bij de dag. Sommige dingen staan vast. De kinderen kunnen 8 keuzes maken, waarbij ze zelf de dag van de week kiezen. Zij plannen dit op hun weektaakformulier en kleuren dit met de kleur van de dag als zij het hebben gedaan.	-Op het weekrooster zien de leerlingen welke instructie op welke dag en op welke tijd gegeven wordt. Zij passen hier hun planning op aan. Zij kunnen zelf een keuze maken bij de volgorde van het werk of bij de dag. Sommige dingen staan vast. De kinderen kunnen 10 keuzes maken, waarbij ze zelf de dag van de week kiezen. Zij plannen dit op hun weektaakformulier en kleuren dit met de kleur van de dag als zij het hebben gedaan.

5.3 Dagkleuren

Ter ondersteuning van het plannen gebruiken we dagkleuren; deze zijn door de hele school hetzelfde.

Met de kleuren geven kinderen aan op welke dag ze aan een bepaalde opdracht/taak willen gaan werken. Ook geven ze met de dagkleuren aan dat een opdracht af is. Zo houden de kinderen en de leerkrachten overzicht over de voortgang van het werk.

Maandag **Blauw**

Dinsdag **Geel**

Woensdag **Groen**

Donderdag **Bruin**

Vrijdag **Rood**

In de klassenmap plannen de leerkrachten de hele week. Tevens staat hier allerlei relevante klas en schoolinformatie in. Invallers hebben zo ook een snel overzicht van werkzaamheden.

5.4 Afspraken over de weekplanning

Doel

Werkvorm waarbij het zelfstandig werken van de kinderen wordt ontwikkeld.
Communicatiemiddel tussen ouders, leerkracht en leerling.

Afspraken

- De weekplanning is al het werk dat gedurende de week door de leerling wordt verwerkt en dat zichtbaar wordt gemaakt voor elke leerling op een uniform format.
- In de weekplanning zijn twee categorieën met werk opgenomen te weten; opdrachten horende bij de dagtaak/methodewerk en gedifferentieerd opdrachten volgens beredeneerd aanbod.

Leerlingen

- De leerlingen kennen de betekenis van de symbolen op de weekplanning.
- De leerlingen kunnen de taken die op hun weekplanning staan zelfstandig verwerken.
- Taken op de weekplanning geven de leerlingen de ruimte om samen te kunnen werken.
- Taken op de weekplanning kunnen door de leerlingen buiten de groep uitgevoerd worden.
- Leerlingen weten dat het gedifferentieerd beredeneerd aanbod een vast onderdeel is van de weekplanning en plannen dat ook als zodanig in.

Leerkracht

- De leerkracht stelt de inhoud van de weekplanning samen.
- De leerkracht kan leerlingen betrekken in de samenstelling van de weekplanning.
- De leerkracht houdt rekening met de leerbehoefte van de leerling bij de samenstelling van de weekplanning.
- De leerkracht begeleidt de leerlingen in het leren plannen van een weekplanning.
- De leerkracht bewaakt het werkproces bij de leerlingen door middel van aftekenen.
- De leerkracht evalueert met regelmaat het werken met de weekplanning. Dit kan groepsgewijs of individueel gebeuren.

Ouders

- De ouder kijkt samen met het kind het weektaakformulier.
- De ouder bespreekt de reflectiezin van het kind.
- De ouder bespreekt met het kind de reflectiezin van de leerkracht.
- De ouder zet een handtekening op het weektaakformulier.
- De ouder mag zelf een opmerking/reflectiezin plaatsen op het weektaakformulier.

5.5 Voorbeelden weekplanning

In bijlagen 6 t/m 9 zijn de weektaakformulieren terug te vinden die op Liereland worden gebruikt.

In de groepen 1 en 2 wordt gewerkt met een taak die op het takenbord zichtbaar is.

De weektaakformulieren zijn verschillend van aard. Zij beginnen in groep 3 heel eenvoudig en richting de bovenbouw komen er steeds meer elementen bij.

In de groepen 5 t/m 8 wordt hetzelfde format voor het weektaakformulier gebruikt.

5.6 Keuze werk

Doel:

Het doel voor de leerkracht en de leerlingen is om met behulp van de reeds aanwezige intelligenties (gebaseerd op de acht intelligenties van Gardner) bij de leerlingen te versterken en de intelligenties te ontwikkelen die nog niet zo sterk aanwezig zijn. De leerlingen leren zelfstandig, of met een medeleerling werk te kiezen.

Middel:

Het werken met de keuzekast is een middel voor de leerlingen om zelfstandig of met een medeleerling succeservaringen op te doen en om met een verhoogde motivatie en een positieve leerhouding te werken aan hun eigen ontwikkeling.

Beschrijving:

In de gang bij de onderbouw staat een keuzekast die wordt gebruikt door de groepen 1-2 en een kast die gebruikt wordt door 3-4 en in de bovenbouw staat een keuzekast die wordt gebruikt door de groepen 5 t/m 8.

De volgende intelligenties zijn in de keuzekast terug te vinden:

- Woordknap
- Getalknap
- Natuurknap
- Zelfknap
- Samenknap
- Muziekknep
- Beweegknap
- Beeldknap
- digiknap

Werkwijze:

Kleuters

Bij de start van het schooljaar geeft de leerkracht een toelichting op de spellen uit de keuzekast en worden het doel, de regels en afspraken over het werken met de keuzekast herhaald.

De kinderen uit groep 2 kiezen 1 keer per twee weken iets uit de keuzekast.

Groep 3 t/m 8

Bij de start van het schooljaar geeft de leerkracht een toelichting op de spellen uit de keuzekast en worden het doel, de regels en afspraken over het werken met de keuzekast herhaald. De kinderen uit de groepen 3 t/m 8 maken één keer in de week een keuze uit één van de kasten en geven hun keuze aan op hun weektaakformulier.

Als de leerling het werk af heeft, laat hij/zij het aan de leerkracht zien.

De leerling controleert of alles compleet is en zet de materialen weer terug in de kast.

Als een van de materialen incompleet is, wordt dat gemeld bij de leerkracht.

6 Samenwerken

6.1 Wat is samenwerken?

Het gezamenlijk inzetten om een bepaald doel te bereiken.

Dit kan met twee personen maar ook met een groep. Er zijn allerlei vormen van samenwerken mogelijk. Wij hebben hier op school een doorgaande lijn samenwerken voor ontwikkeld. In elke groep zit deze doorgaande lijn in de klassenmap. Deze doorgaande lijn is terug te vinden in bijlage 11.

Figuur 11

Figuur 12

Figuur 13

6.2 Coöperatieve werkvormen

Coöperatieve werkvormen zijn de didactische werkvormen die gebruikt worden bij coöperatief leren. Hierbij werken de leerlingen samen in kleine groepen, volgens specifieke stappen. De werkvormen zijn zo opgezet dat elke leerling evenveel inbreng heeft. De leerlingen hebben elkaar ook nodig om de opdracht goed uit te kunnen voeren. Zo versterken ze hun eigen leerproces én dat van de ander. Coöperatieve werkvormen zorgen voor effectieve leertijd, omdat meer leerlingen tegelijk actief zijn.

Op Liereland maken wij gebruik van de volgende coöperatieve werkvormen:

- Tweepraat
- Tafeltweepraat
- Tafel-schrijf-rondje
- Tafel-praat-rondje
- Hoofden-bij-elkaar
- Team-loop-en-deel
- Paar-loop-en-deel
- Binnen-buiten-kring
- Laat-maar-zien
- Carrousel

De uitgebreide beschrijving per werkvorm kunt u vinden in bijlage 10.

6.3 Daltonateliers

Om ons daltonconcept verder uit te diepen en onze school met onze sterke kanten te profileren zijn we in het schooljaar 2013-2014 begonnen met het organiseren van “daltonateliers”. Tijdens deze daltonateliers wordt in elke groep een activiteit aangeboden waaruit de leerlingen kunnen kiezen. Kinderen kunnen op inschrijving intekenen voor een atelier. Tijdens de daltonateliers worden de kinderen van de vier groepen (onderbouw en bovenbouw) door elkaar gemengd. In de onderbouw (groep 1 t/m 4) worden de daltonateliers op een andere wijze georganiseerd dan in de bovenbouw (groep 5 t/m 8);

We bieden zoveel mogelijk activiteiten aan, zoals bijvoorbeeld: knutselen, dans, muziek, drama, techniek.

- De onderbouw doet twee keer per jaar een cyclus van 3 weken achter elkaar. De kinderen werken in dezelfde groepssamenstelling aan drie verschillende activiteiten rondom een thema.
- De bovenbouw doet ook twee keer per jaar een cyclus van 2 weken achter elkaar. In de bovenbouw wordt er per klas een activiteit aangeboden. De kinderen kiezen twee keer een andere activiteit, waardoor ook de groepssamenstelling verandert.

Binnen het atelier werken de kinderen soms aan een gezamenlijk en soms aan een individueel product. In het groepje zijn de taken verdeeld.

Tijdens de daltonateliers zijn de kinderen enthousiast aan het werk, het is leuk om te zien hoe de oudere kinderen samenwerken met de jongere kinderen. Na afloop komen de kinderen terug in hun eigen groep. Zij vertellen elkaar daar wat ze hebben gedaan. De producten worden na afloop tentoongesteld in klassen, gangen of aula, zoals u kunt zien bij ‘figuur 16’.

Figuur 14

Figuur 15

7 Zelfstandig werken

7.1 Wat is zelfstandig werken?

Zelfstandig leren en werken op een daltonschool is actief leren en werken.

Een leerling wil doelgericht een klus klaren en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk.

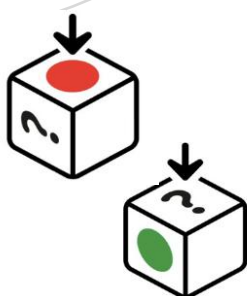
7.2 Uitgestelde aandacht

Smiley in groep 1 en 2

In de groepen 1 en 2 wordt gebruik gemaakt van een grote smiley, die op rood staat als de leerkracht niet gestoord mag worden, omdat er met een groepje gewerkt wordt. Kinderen kunnen elkaar dan om hulp vragen.

Blokjes in groep 3 t/m 8

In de groepen 3 en 4 maken we gebruik van daltonblokjes tijdens het zelfstandig werken. De kinderen leggen deze blokjes op tafel, groen: je mag me storen, rood ik wil niet gestoord worden, ? ik heb een vraag. De leerkracht probeert tijdens de start en tussenronde deze vragen op te lossen. Kinderen kunnen elkaar ook helpen als de leerkracht met een groepje aan de instructie tafel zit. De leerkracht heeft een groot blok waarop dezelfde symbolen staan als op het blok van de kinderen. Er wordt niet met een stoplicht gewerkt.

Figuur 16

In de groepen 5 t/m 8, wordt ook gebruik gemaakt van deze blokjes.

Als er gewerkt wordt met een 0-stem, ligt het blokje op rood en mogen de kinderen niet overleggen of de leerkracht storen. Ze proberen zelf een oplossing te vinden voor het probleem, kijken op handelingswijzers, of maken gebruik van andere bronnen. Komen ze er niet uit, dan noteren ze wat ze niet snappen en gaan door met ander werk. Wanneer er geen 0-stem meer is, kunnen de kinderen een vraag stellen aan iemand uit het groepje of aan de leerkracht. Als er samengewerkt mag worden, kunnen de kinderen kiezen of ze hun blokje op rood of groen leggen. Groen: ze mogen gestoord worden. Rood: ze willen niet gestoord worden. Het vraagteken leggen ze neer als ze hulp nodig hebben. Dit kan dan gegeven worden door iemand uit het groepje of de leerkracht.

Afspraken met de kinderen:

- Zelf verantwoordelijk voor het blokje
- Graag in het laatje bewaren.
- Het blokje goed bewaren, gaat mee naar de volgende groep. In groep 8 gaat het, aan het einde van het schooljaar, mee naar huis.
- We gaan zorgvuldig met ons blokje om.

7.3 Gebruik van de geluidsmeter

Doel

Op Liereland wordt in de groepen 1 t/m 8 gewerkt met een geluidsmeter. Het doel van deze geluidsmeter is:

De leerlingen kunnen hun stemvolume aanpassen aan de situatie, door het gewenste stemgebruik concreet te maken.

Geluidsmeter invoeren:

Om kinderen te leren omgaan met de geluidsmeter is het belangrijk om het gewenste geluidsniveau goed aan te leren. Dit aanleren gebeurt in een aantal stappen en wordt in alle groepen regelmatig herhaald.

1. Er zijn vijf verschillende “stemmen”; 0-stem, 3-stem, 6-stem, 9-stem en 12-stem. Deze stemmen staan op gelamineerde kaarten en zijn in alle groepen aanwezig.
2. De uitleg van de geluidskaarten in de groepen wordt gedaan d.m.v. voorbeelden en/of rollenspelen.
3. Er is een opbouw in tijd(in het werken met de geluidsmeter); van 10 minuten (onderbouw) tot maximaal 60 minuten (bovenbouw).
4. De leerkrachten geven het goede voorbeeld; wanneer we met een 3-stem werken, loopt de leerkracht naar het kind toe en roept niet door de groep.
5. Ook het gebruik van het uitgestelde aandacht wordt regelmatig onder de aandacht gebracht. Wanneer kinderen met een 0-stem werken of elkaar helpen moeten zij weten hoe luid zij mogen praten.

* uitzondering: Tijdens de 0-stem kan het zijn dat de leerkracht met een groepje kinderen aan de instructietafel werkt. Daar wordt dan niet met de 0-stem gewerkt.

Uitleg van verschillende stemmen;

- **Stem 0:** Je praat tegen jezelf en niemand hoort je.
- **Stem 0:** Tijdens toetsen, bieblezen en zelfstandig werken.
- **Stem 3:** Je praat tegen je buurman. Een plaats verder kan niemand je verstaan.
- **Stem 3:** Tijdens allerlei leeropdrachten, wanneer er samengewerkt mag worden.
- **Stem 6:** Je praat tegen je groepje. Een ander groepje kan het niet verstaan.
- **Stem 6:** Tijdens groepsopdrachten.
- **Stem 9:** Je praat tegen de klas. Op de gang kan niemand je verstaan.

- **Stem 9:** Tijdens presentaties en spreekbeurten. Ook de leerkrachten gebruiken deze stem tijdens de instructies.
- **Stem 12:** In de gymzaal als je iets moet vertellen aan de hele groep.
- **Stem 12:** Op het schoolplein om iemand te roepen die aan de andere kant van het plein staat.

Overzicht van de diverse geluidskaarten is terug te vinden in bijlage 15 en 16.

Positieve kanten

1. Wanneer de kinderen de geluidsmeter goed toe kunnen passen ontstaat er een goede werksfeer.
2. Het is voor leerkrachten mogelijk om aan de instructietafel te werken.
3. Kinderen kunnen op een goede manier samenwerken en elkaar helpen.

Aandachtspunten

1. Regelmatige herhaling van de geluidsmeter is belangrijk om het gebruik ervan te borgen.
2. De leerkrachten halen de kaart weg wanneer er niet meer mee gewerkt hoeft te worden.

8 Taken en competenties van het team

8.1 Rol en taak van een dalton leidinggevende

1. De dalton leidinggevende heeft een sturende en coachende taak. Leiding geven waar het moet, begeleiden waar het nodig is en loslaten waar het kan.
2. Samen met de coördinator en het team houdt hij/zij de visie van de daltonschool levendig.
3. De schoolleider creëert voor leerkrachten en andere medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen. De schoolleider stimuleert de mensen initiatieven te nemen en te tonen.

Dit komt bv tot uitdrukking in de werkgroepen die wij hebben.

4. De schoolleider draagt bij alle voorkomende werkzaamheden de dalton identiteit uit. Dit is gekoppeld aan de kernwaarden van het daltononderwijs.
5. De dalton leidinggevende houdt nieuwe ontwikkelingen binnen dalton bij en vertaalt deze kennis en inzichten naar de praktijk.

8.2 Rol en taken van de daltoncoördinator

Een daltoncoördinator heeft een specifieke rol en diverse taken binnen de school. Deze taken worden in overleg met de directie uitgevoerd;

1. De daltoncoördinator heeft een sturende en coachende taak. Hierbij wordt gedacht aan het inspireren, mobiliseren, samenwerken en waarderen van/met een team/individuele leerkracht.
2. De daltoncoördinator bewaakt de schoolontwikkeling door, vanuit de daltonprincipes in dialoog met de collega's samenwerkend te leren en te werken aan een gedeelde visie en een lerende cultuur.
3. De daltoncoördinator houdt zich bezig met de verbreding en verdieping van de competenties op het gebied van vakken, inzichten en leervaardigheden vanuit de cultuurhistorische benadering van het daltonconcept.
4. De daltoncoördinator houdt nieuwe ontwikkelingen binnen dalton bij en vertaalt deze kennis en inzichten naar de praktijk; informatieavonden, nieuwsbrieven, vergaderingen etc.
5. De daltoncoördinator vertegenwoordigt de school tijdens regiobijeenkomsten.
6. De daltoncoördinator onderhoudt contacten met andere daltoncoördinatoren van "collega daltonscholen". Binnen de stichting Ronduit profileert de leidinggevende zich met het daltononderwijs. Zij zorgt samen met de directie van de OGO-, Montessori- en Jenaplanscholen dat deze onderwijsvernieuingsvormen onder de aandacht blijven.

8.3 Rol en taken van de daltonleerkrachten, onderwijs ondersteunend personeel en ouders

Op Liereland zijn we van mening dat alle betrokkenen heel goed in staat zijn om zelf aan te geven hoe hun rol en taken eruit zien. Er is aan alle personeelsleden, een groep ouders (ouderraad en medezeggenschapsraad) en een groep leerlingen (leerlingenraad) gevraagd om zelf aan te geven hoe zij de vijf kernwaarden van dalton terug laten komen op onze school. Deze omschrijvingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 11.

8.4 Werkgroepen

M.i.v. schooljaar 2012-2013 vormen wij werkgroepen. De vergaderstructuur wordt hier op aangepast. In elke werkgroep zit minimaal één persoon uit gr. 1/2, één persoon uit de groepen 3 t/m 5 en één persoon uit de gr. 6 t/m 8. De werkgroep komt vier keer per jaar bij elkaar. Er vindt regelmatig een terugkoppeling in TV plaats.

Vanaf schooljaar 2020-2021 werken wij in de volgende werkgroepen:

1. Werkgroep taal
2. Werkgroep rekenen
3. Werkgroep dalton

8.4.1 Taak van de werkgroepen

De werkgroepen hebben als taak om alle zaken die met de bovengenoemde vakgebieden te maken hebben te bespreken. Elke werkgroep heeft een coördinator die de werkgroep leidt en zorgt dat zaken worden kortgesloten met de intern begeleider en/of het managementteam.

De werkgroepen krijgen input om hun doelstellingen en acties voor een schooljaar te formuleren. Aan het eind van het jaar worden deze doelstellingen binnen de werkgroepen geëvalueerd. Vervolgens vindt er een terugkoppeling naar het team plaats tijdens de evaluatiedag.

8.4.2 Doel van de werkgroepen

Binnen de scholen werken competente leraren, is er een diversiteit aan kennis en specialismen en is er sprake van functie- en taakdifferentiatie. Dit leidt tot;

- Gedeelde verantwoordelijkheid.
- Ontwikkeling vanuit het team=draagvlak in het team.
- Onderwijs inhoudelijke ontwikkelingen vanuit de werkgroep op de teamvergaderingen.
- Gebruik maken van elkaars expertise, van elkaars kwaliteiten.

8 Inspraak (leerlingenraad, OR, MR)

8.1 Draaiboek leerlingenraad Liereland

De leerlingenraad (LR) van Liereland is opgezet in 2009.

Uit een kwaliteitsonderzoek gehouden onder leerlingen (mei 2009), ouders en personeel kwam de behoefte naar voren om meer input van leerlingen op schoolzaken te krijgen. Met name de leerlingen hadden dit aangegeven.

In de eerste jaren vergaderden de leerlingen in twee groepen. Iedere groep was een dwarsdoorsnede van de school. Sinds het schooljaar 2013-2014 wordt er in één groep vergaderd.

Waarom een LR?

Als daltonschool vinden wij het belangrijk dat leerlingen inbreng en inspraak hebben op verschillende zaken binnen de school. Op deze wijze leren zij verantwoordelijkheid dragen en samenwerken.

Wij willen de leerlingen leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leren, maar ook voor elkaar en voor de school. Dat betekent onder andere, dat je niet passief blijft, maar ook zelf meedenkt over hoe de dingen beter of leuker kunnen worden.

Bij daltononderwijs zijn de leerlingen (mede) verantwoordelijk voor de school. Het doel van de leerlingenraad is om de leerlingen nog meer bij het onderwijs te betrekken. Tevens is het een mogelijkheid voor de leerlingen om kennis te maken met (democratische) besluitvorming in het kader van "actief burgerschap".

De leden van de LR

Onder begeleiding van 2 OR-leden (ouderraad), wordt er 4x per jaar een vergadering gehouden. Uit alle groepen zijn 2 vertegenwoordigers op de vergadering aanwezig.

Ieder schooljaar zijn er "verkiezingen" voor de LR. Een leerling is in principe 2 jaar lid van de LR. Steeds een oud en een nieuw lid, dit om de continuïteit te behouden. Echter, bij groep 3 is het anders vanwege meerdere kleutergroepen. Groep 1-2, gr 2 "oud" en gr 1 nieuw. Groep 3; van de leerlingen die lid waren van de LR wordt er 1 gekozen en er komt een nieuw lid bij. Aan het begin van het schooljaar kunnen de kinderen aan de leerkracht kenbaar maken, dat ze lid willen worden van de LR. De leden van de leerlingenraad worden gekozen door de klas. In de onderbouw helpt de leerkracht waar nodig is.

De leden van de LR vertegenwoordigen de hele klas, niet alleen hun eigen mening telt. De leerkracht bespreekt de notulen en agenda in de klas, zodat alle kinderen hun idee kunnen inbrengen. Daar waar nodig, noteert de leerkracht de ideeën uit de klas (gr 1/2 en 3).

De vergaderingen

De agenda van de LR vergadering wordt een week van tevoren op Sharepoint gezet. De leerkracht bespreekt de agenda in de groep en de leerlingen nemen op de dag van de vergadering de agenda en de klassen ideeën mee. Na de vergadering wordt de actielijst in de klas besproken.

Jaarevaluatie

Ieder jaar leveren de ouders van de OR een evaluatie van de LR van het afgelopen jaar aan voor de evaluatiedag. Hier staan de ondernomen activiteiten in.

Foto

Aan het begin van het schooljaar wordt er een foto van de leden van de LR gemaakt. Deze wordt opgehangen in de aula. (+ namen eronder en het woord "Leerlingenraad Liereland")

PR

Bij festiviteiten worden de leerlingen van de LR betrokken.

Rondleidingen

Wanneer nieuwe ouders een rondleiding krijgen van de directie op Liereland, mogen twee leerlingen van de leerlingenraad de rondleiding kort overnemen: zij vertellen over de school, de daltonpijlers en hoe deze daltonpijlers worden uitgedragen in de groepen.

Figuur 17

8.1.1 De 5 kernwaarden van het Daltononderwijs volgens de leerlingenraad

Inleiding

OBS Liereland heeft zijn eigen leerlingenraad. Uit elke klas zijn twee vertegenwoordigers gekozen om in deze raad deel te nemen. De kernwaarden van het daltononderwijs volgens de leerlingenraad zijn;

Figuur 18

Vrijheid/verantwoordelijkheid

Als leerlingenraad zijn we vrij om te bepalen hoe wij dingen organiseren, bijvoorbeeld de jaarlijkse disco. We beschikken over een budget en nemen beslissingen over wat er aangeschaft kan worden. Als leerlingenraad zijn we verantwoordelijk om als klankbord te fungeren voor de andere leerlingen. De leerlingenraad is verantwoordelijk om de ideeën uit de klassen te verzamelen en te kijken welke mogelijkheden er zijn. In groep 1/2 krijgen de leerlingen hulp van de leerkracht. De voorzitter van de leerlingenraad wordt gekozen door de leerlingen uit de leerlingenraad. De voorzitter houdt de agenda bij en zit de vergadering voor, onder begeleiding van de ouders uit de OR.

Zelfstandigheid

De leerlingenraad is zelfstandig en werkt doelgericht aan een taak of opdracht, mocht er hulp nodig zijn dan is er altijd de mogelijkheid dit te vragen. Indien er bij een groot project, zoals de jaarlijkse disco, een commissie is samengesteld en er een extra overleg nodig is, plannen de leden zelf een datum om bij elkaar te komen.

Samenwerking

De leerlingenraad werkt samen met ouders uit de OR en leerkrachten. Wanneer er dingen georganiseerd moeten worden stelt de leerlingenraad een commissie samen door middel van een stemming. Wanneer er ideeën uit de klas komen, bijvoorbeeld over het schoolplein, worden deze voorgelegd aan de OR. De OR neemt het mee in de vergadering en koppelt het antwoord terug, via het OR lid die de leerlingenraad begeleidt.

Effectiviteit/ borging

Het effect van de leerlingenraad is dat er bewust wording is onder de leerlingen, wat de leerlingenraad doet. Zo heeft de leerlingenraad sinds een aantal jaren een tuin en techniekcommissie samengesteld om activiteiten te bedenken. Er is een techniek set gekocht die de klassen is rondgegaan en er is potgrond en aarde gekocht om plantjes te zaaien. Dit is een mooi voorbeeld van de effectiviteit van de leerlingenraad.

De leerlingenraad zorgt voor borging door middel van een draaiboek, welke de richtlijnen beschrijft van de leerlingenraad. Onder andere hoelang een leerling in de leerlingenraad kan zitten en hoe de stemming voor een nieuw lid gaat in de klas. Een leerling is in principe 2 jaar lid van de LR. Steeds een oud en een nieuw lid, dit om de continuïteit te behouden. Aan het begin van elk schooljaar wordt er een foto gemaakt van de leerlingenraad, deze komt op de website en hangt in de aula.

Reflectie

Reflectie vindt tussentijds plaats. Een voorbeeld: De vergadering die na de disco plaatsvindt, staat in het teken van het gezamenlijk bespreken wat er goed is gegaan voor en tijdens de avond en wat er volgend schooljaar anders zou moeten gaan. Daarnaast mogen de tips en de tops van de leerlingen door worden gegeven van het afgelopen jaar. Aan het eind van het schooljaar wordt de evaluatie van het gehele schooljaar centraal gesteld. Hoe is het afgelopen jaar gegaan, wat heeft de leerlingenraad gedaan en zijn er aanpassingen/veranderingen nodig? Deze evaluatie wordt opgenomen in het evaluatie boekje van het team van Liereland en er wordt een klein verslag van deze evaluatie opgenomen in de nieuwsbrief.

8.1.2 Evaluatie leerlingenraad

Aan het eind van elk schooljaar evalueren de leden van de leerlingenraad het schooljaar. Van deze evaluatie wordt een verslag gemaakt. Hieronder staat een voorbeeld van zo'n evaluatieverslag.

Evaluatieverslag leerlingenraad

Er zijn 5 vergaderingen geweest er is in de eerste vergadering hebben we kennisgemaakt en besproken waar ze aan denken bij de leerlingenraad. Ook hebben we een nieuwe voorzitter gekozen, een andere leerling uit de bovenbouw probeert de notulen bij te houden en de gemaakte afspraken te noteren.

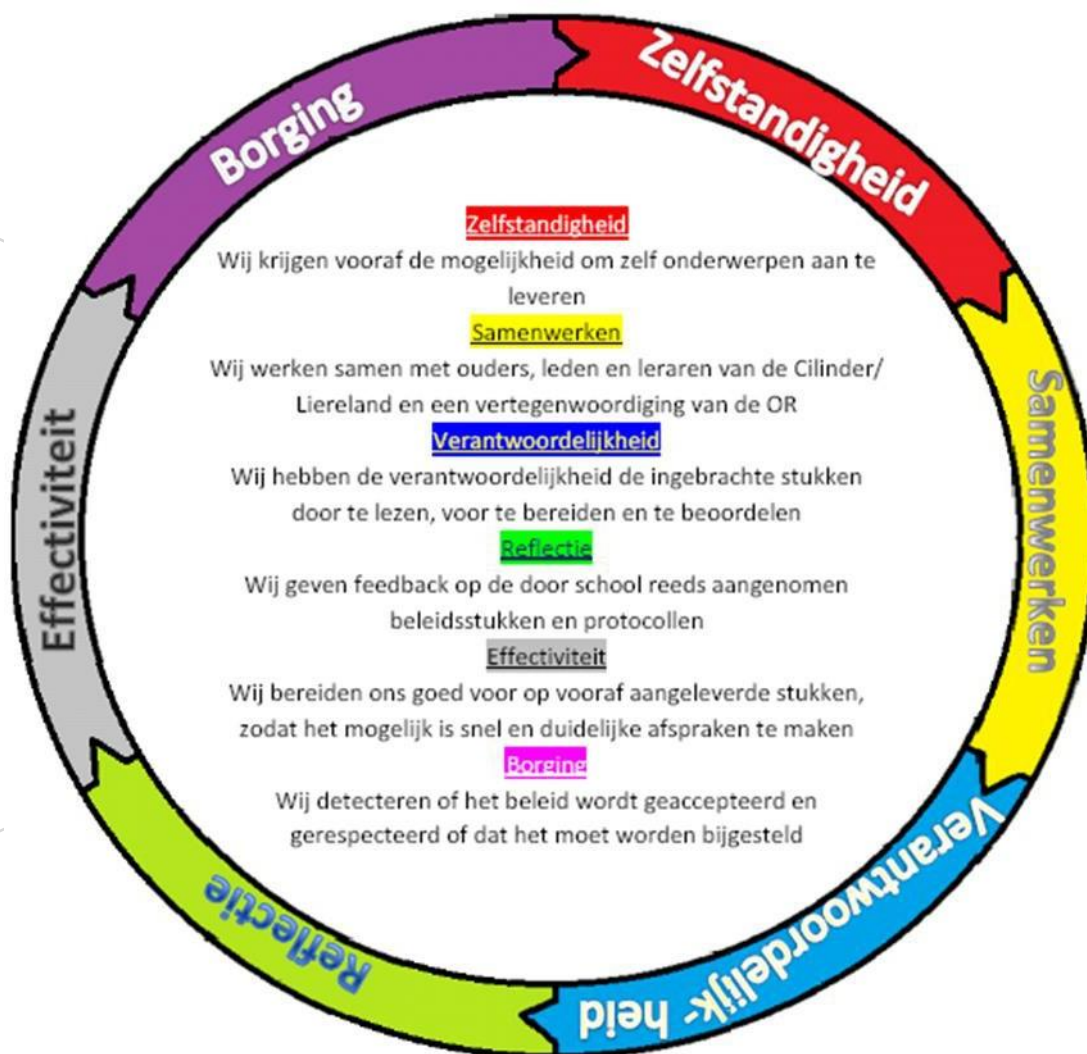
Leuk om te merken dat de leerlingen vanaf vergadering 1 enthousiast waren, kwamen met ideeën, de 1 haalbaarder dan de ander. Ook bij de disco werden er leuke originele thema's aangedragen en de leerlingen werden ook enthousiast als ze merkten dat er iets met hun ideeën werd gedaan.

Input van de leerlingenraad:

De leerlingen vonden het erg leuk dat er is geluisterd naar ideeën die zij hebben aangedragen, voorbeelden hiervan:

- Disco: In vergadering 2 hebben we eigenlijk alle zaken voor de disco besproken, we hebben het thema gekozen, een planning gemaakt, afgesproken welke leerlingen een poster zouden maken en wie de tekeningen gingen maken voor de kaartjes.
- Muziek maken, was nog geen BSA, maar er was wel een daltonatelier in de OB.
- BSA Hobbyhorse
- BSA Science voor onderbouw
- Nieuwe spullen voor in de klassen(boeken, voetballen, springtouwen, hobbyhorse hindernissen etc.)
- In pyjama of onesie naar school

8.2 Dalton volgens de medezeggenschapsraad

De MR is van mening dat alle pijlers gezamenlijk zorgen voor een goede grond voor liefde – en respectvolle omgang met elkaar, ouders, kinderen, directie en besturen.

Figuur 19

8.3 Dalton volgens de ouderraad

Dalton binnen de ouderraad van obs Liereland

De Ouderraad van obs Liereland levert een bijdrage aan de positieve ontwikkeling van de school en het optimaal functioneren van het onderwijs. Tevens is zij de schakel tussen ouders, school en MR.

Figuur 20

Zelfstandigheid:

De OR is een zelfstandig orgaan binnen obs Liereland, zij beheert haar gelden zelfstandig en stimuleert de ouderparticipatie. Ouderinitiatieven worden serieus besproken, overwogen en uitgevoerd.

Samenwerken:

De OR draagt bij aan de samenwerking tussen verschillende partijen zoals: team leerkrachten, directie, MR, kinderen en ouders. De OR organiseert verschillende activiteiten binnen school samen met ouders, team en directie. Tevens is de OR de bedenker, uitvoerder en drijvende kracht van de leerlingenraad. Wij als ouders vinden het belangrijk dat onze kinderen leren samen te werken met anderen en leren te organiseren. De leerlingenraad wordt dan ook ondersteund door twee ouders uit de OR.

De Ouderraad zoekt de samenwerking ook buiten de school voorbeelden van deze samenwerking zijn:

- Veilig verkeer Nederland
- Wijkagent
- Sponsoring door ondernemingen

Verantwoordelijkheid:

De OR is verantwoordelijk voor het verloop van de activiteiten, het innen van de ouderbijdrage en de communicatie tussen ouders en school. Via de jaarvergadering legt de OR verantwoording af over genomen beslissingen en uitgaven. Tevens voelt de OR zich verantwoordelijk voor het stimuleren van ouderparticipatie en communicatie. Wij willen graag bijdrage aan een positieve ontwikkeling van de school en optimaal functioneren van de kinderen.

Effectiviteit/doelmatigheid:

Het doel van de OR is het stimuleren van een prettige leeromgeving van de kinderen en de betrokkenheid van ouders te vergroten. Hierbij sluiten we aan bij de ontwikkeling van het onderwijs op school. Op het moment dat ondernemend leren werd ingevoerd heeft de OR hierop ingespeeld. Er is een leerlingenraad opgezet en de OR ondersteunt activiteiten met betrekking tot ondernemend leren.

Reflectie:

Dagelijks krijgen we gevraagd en ongevraagd reflectie en advies op de activiteiten en het functioneren van de ouderraad. We zouden ook niet anders willen. Het zorgt ervoor dat we scherp blijven en dicht bij de school, ouders, kinderen en het team staan.

Tevens evalueren we elke activiteit en blijven we ons verbeteren.

Bijlage 1: Visitatieverslag en verlenging van daltonlicentie

Visitatie vanuit de Nederlandse Dalton Vereniging Zelfevaluatie & visitatieverslag

Naam school/kindcentrum	Daltonschool Liereland
Adres	Toscanestraat 4
Postcode en plaats	1827DM Alkmaar
E-mailadres school/kindcentrum	directieliereland@ronduitonderwijs.nl
Telefoonnummer school/kindcentrum	0725621672
Bestuurder(s)	Wytze Niezen, Judith Zeeman
Leidinggevende school/kindcentrum	Margriet Hoekstra
Daltoncoördinator(en)	Daniela Reemnet
Aantal groepen	8
Aantal kinderen	1-10-2021: 175, einde schooljaar 200
Aantal leraren/pedagogisch medewerkers	12
In bezit van daltoncertificaat	10, de andere 2 staan nog niet lang op Liereland voor de groep, zij starten in augustus 2022 met de opleiding.
Bezig met daltoncursus	Een onderwijsassistent.
Nevenvestigingen	Montessorischool De Cilinder
Stand van zaken inspectie	Eind oktober 2021 kregen wij het predicaat GOED!
Visitatieteam	Willem Wagenaar en Mary Tiemeijer
Voorzitter	Willem Wagenaar
Lid 1.	Mary Tiemeijer
Lid 2.	
Lid 3.	
Datum visitatie	30-05-2022
Soort visitatie	Licentie verlenging
(besluit vorige visitatie)	5 jaar verlenging
1e licentieaanvraag	---
Licentieverlenging	15-04-2015
Versnelde visitatie licentieverlenging	
Visitatie na bezwaarprocedure	

Bijlage 2: Kijkwijzer - Inrichting lokalen en ruimtes

Naam te bezoeken leerkracht:

Groep:

Datum:

Bezoek gedaan door:

Afspraken:

	Lukt goed	Aandachtspunt	Opmerkingen
De opstelling van de leerling tafels is zo dat leerlingen kunnen samenwerken en zelfstandig kunnen werken			
De opstelling van de leerling tafels is zo dat de leerkracht (vaste) looprondes kan doen			
Er wordt gewerkt met een instructietafel			
Bij de instructietafel staan krukjes/stoelen			
Op de instructietafel ligt alleen materiaal bestemd voor de te geven instructie			
Het lesmateriaal is goed bereikbaar en ligt op vaste plaatsen op overzichtelijke plekken			
De leerlingen kunnen zelf materiaal pakken en leveren hun werk in op de afgesproken plaats			
De opstelling van de leerling tafels stelt de leerlingen in staat instructies te volgen			
De tafel van de leerkracht is dusdanig opgesteld dat hij/zij kan observeren			
Een overzicht van de kleuren van de dagen van de week hangt zichtbaar in de klas			
De dagindeling is gevisualiseerd in pictogrammen of in tekst			
Het symbool voor uitgestelde aandacht is zichtbaar voor de leerlingen in het lokaal geplaatst			
In de groepen 1 t/m 8 wordt een extra klok (timetimer, kleurenklok) gebruikt om het tijdsbesef te ontwikkelen			
De afspraken t.a.v. het samenwerken hangen zichtbaar in het lokaal			

Handtekening leerkracht:

Handtekening lid wg Dalton:

Bijlage 3 : Kijkwijzer - Inrichting gangen

Bouw:

Datum:

Bezoek gedaan door:

	Lukt goed	Aandachtspunt	Opmerkingen
De werkplekbordjes worden gebruikt.			
Er zijn verschillende soorten werkplekken.			
Er zijn voldoende tafels met bijbehorende stoelen.			
De werkplekken zien er opgeruimd en schoon uit.			
De constructiehoek is opgeruimd en schoon.			
De kasten op de gang zijn opgeruimd en magazijn en deuren zijn gesloten.			
De kapstokken zien er verzorgd en opgeruimd uit.			
Het is duidelijk voor leerkrachten en leerlingen hoeveel kinderen er per groep op de gang mogen werken.			
Voor de leerkracht en leerlingen is zichtbaar welke leerlingen op de gang werken.			
werkwijze			
De afspraken over de verschillende werkplekken worden nageleefd en alle leerkrachten houden toezicht en zijn verantwoordelijk.			
De werkplekken worden na gebruik netjes achter gelaten en stoelen worden aangeschoven.			
Ieder schooljaar (of tussentijds) worden de afspraken herhaald over het werken op de gang.			

Afspraken:

Handtekening leerkracht:

Handtekening lid werkgroep Dalton:

Bijlage 4 : Kijkwijzer - Doordacht passend lesmodel groep 1-2

Doordacht Passend Lesmodel

Als leren je lief is

Groep 1-2

Leerkracht:			
Groep:			
1	Start	(Meestal) altijd	(Meestal) niet
Motivatatie			
1.	Biedt een pakkende start: belevenis, prentenboek, beeldend materiaal.		
2.	Maakt gebruik van concreet materiaal		
Voorkennis activeren			
3.	Blijkt met de kinderen terug op eerdere ervaring(en) en activeert voorkennis (gebruik makend van coöperatieve werkvormen)		
4.	Maakt expliciete koppeling met het huidige thema		
Doel van de les			
5.	De leerkracht benoemt het lesdoel in kindtaal en maakt het zichtbaar		
Vooruitblik			
6.	Maakt de opbouw van het lesvervolg inzichtelijk (+ belang van lesstof)		
7.	Spreekt hoge verwachtingen uit		
2	Interactieve Instructie		
1.	Modelleert: doet hardop denkend voor (ik)		

2.	Doet het samen met een kind voor en betreft daarna alle leerlingen erbij (wij)		
3.	Biedt de kinderen ruimte om zelf hardop denkend oefenen (jullie)		
4.	Geeft altijd eerst denktijd, dan pas de beurt (géén vingers!)		
5.	Stemt instructie af op relevante verschillen tussen kinderen		
6.	Checkt op het lesdoel en geeft procesgerichte feedback		
3	Actieve verwerking		
Begeleide inoefening			
1.	Begeleidt het oefenen totdat de kinderen zelfstandig kunnen gaan oefenen		
2.	Modelleert volgens ik-wij-jullie-jij		
3.	Gebruikt coöperatieve leerstrategieën		
4.	Maakt duidelijk wanneer kinderen binnen hun taak zelfstandig kunnen oefenen		
Zelfstandige verwerking			
5.	Maakt taak en gewenste leerhouding duidelijk, refereert aan lesdoel		
6.	Stemt de verwerking leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen		
7.	Benut de speelleeromgeving: hoeken, buitenruimte en speellokaal		
Check			
8.	Maakt duidelijk wanneer de kinderen de leerstof beheersen: het doel hebben bereikt.		
4	Einde van de les		
1.	Reflecteert op het lesdoel: Wat hebben we nu geleerd? Hoe hebben we dat geoefend?		
2.	Evalueert het proces van: a. De betrokkenheid van de leerlingen b. Uitvoering coöperatieve werkvorm Het zelfstandig werken		
3.	Laat kinderen zelf reflecteren op hun werk en hun eigen bijdrage daarin (coöperatief)		
4.	Plaatst de les/activiteit in het vervolg van het aanbod		

Bijlage 5: Kijkwijzer - Doordacht passend lesmodel groep 3-8

Groep 3-8

Doordacht Passend Lesmodel

Als leren je lief is

Leerkracht:

Groep:

1	Start	(Meestal) altijd	(Meestal) niet
1.	Heeft de les zichtbaar voorbereid (materiaal, bord, differentiatie)		
2.	Begint op tijd met de les		
3.	De leerkracht heeft alle aandacht om te kunnen starten		
4.	Geeft de start van de les duidelijk aan		
5.	Er is een pakkende start		
6.	Kiest de juiste voorkennis bij het lesdoel en betreft leerlingen hierbij		
7.	Benoemt het lesdoel		
8.	Het lesdoel is concreet en meetbaar		
9.	Benoemt succescriteria		
10.	Visuele weergave van het doel in ik-taal		
11.	Maakt de relatie tussen de voorkennis en het lesdoel duidelijk		
12.	Maakt voor leerlingen de opbouw van de les inzichtelijk		
13.	Geeft aan hoe om te gaan met instructie in arrangementen		
14.	Geeft aan hoe om te gaan met verwerking in arrangementen		
15.	Spreekt hoge verwachtingen uit		

2	Interactieve Instructie		
1.	De instructie(tijd) richt zich daadwerkelijk op het lesdoel		
2.	De leerlingen worden geactiveerd met afwisselende werkvormen in de ik-wij-jullie en jij fase		
Ik fase			
3.	Onderwijst de belangrijke elementen uit het lesdoel		
4.	Legt uit, doet voor en modelt		
5.	Gebruikt waar mogelijk echte materialen		
6.	Gebruikt heldere taal		
7.	Bepaalt welke leerlingen zelfstandig verder kunnen op basis van data (niet voor nieuwe lesdoelen)		
Wij fase			
8.	Instructie en begeleide inoefening wisselen elkaar af		
9.	Stelt vragen over het proces		
10.	Anticipeert op fouten en successen		
11.	Laat de verschillende stappen verwoorden		
12.	Gebruikt verschillende vraagvormen waaronder ongevraagde beurten		
13.	Speelt antwoorden terug aan de groep t.b.v. een grote betrokkenheid		
14.	Differentieert met de vraagstelling aan de leerlingen		
15.	Geeft leerlingen voldoende denktijd		
Jullie fase			
16.	Laat leerlingen één of een aantal opdrachten samen uitvoeren		
17.	Laat de leerlingen de aanpak verwoorden aan elkaar		
Jij fase			
18.	Checkt of de leerlingen de instructie begrepen hebben		
19.	Bepaalt wie nog verlengde instructie nodig heeft of wie kan verwerken		

3	Actieve verwerking		
1.	Kiest voor taken die samenhangen met het doel van de les		
2.	Geeft duidelijke uitleg van de opdrachten		
3.	Maakt gewenste gedrag duidelijk		
4.	Heeft duidelijke afspraken wanneer en hoe de leerlingen hulp mogen vragen en mogen samenwerken		
5.	Maakt het gewenste gedrag visueel		
6.	Geeft de te werken tijd visueel aan		
7.	Refereert aan leerdoel en succescriteria		
8.	Checkt of leerlingen echt aan het werk gaan volgens de afgesproken aanpak		
9.	Geeft een korte startopdracht voor leerlingen aan de instructietafel		
10.	Geeft tijdens het zelfstandig werken verlengde instructie aan de leerlingen met een intensief arrangement		
11.	Zorgt voor meer ondersteuning met concrete materialen		
12.	Herhaalt het modellen		
13.	Stelt vragen die inzicht geven in het proces van leerlingen		
14.	Geeft extra verdieping/verrijking m.b.t. de verwerking aan de leerlingen met een verdiept arrangement		
15.	Bewaakt de werkhouding		
16.	Bewaakt de leertijd		
17.	Zorgt voor specifieke feedback tijdens de looprondes (op werk en werkhouding)		
18.	Gebruikt waar wenselijk coöperatieve werkvormen bij het inoefenen		
19.	Maakt duidelijk hoe leerlingen hun werk kunnen nakijken en corrigeren		
20.	Zorgt voor zinvolle klaaropdracht per arrangement en geeft dit duidelijk aan		

4	Einde van de les		
1.	Houdt de nabespreking direct na de (in)oefening of de verwerking		
2.	Laat leerlingen reflecteren over hun eigen bijdrage met betrekking tot het behalen van het doel		
3.	Controleert of het lesdoel is behaald (3 arrangementen)		
4.	Laat de leerlingen vertellen/ opschrijven/ meten wat goed en niet goed ging tijdens de les (proces, werkhouding)		
5.	Geeft aan hoe deze leerlijn de volgende keer verder gaat		
6.	Complimenteert de leerlingen met wat ze hebben <u>geleerd</u>		

Bijlage 6 : Weektaakformulier groep 3; tweede half jaar

Weektaak van:

Week: 9

	Maandag <i>blauw</i>	Dinsdag <i>geel</i>	Woensdag <i>groen</i>	Donderdag <i>bruin</i>	Vrijdag <i>rood</i>
Kring	vertel				spreekbeurt
 lezen	Dag 14	Dag 15	Dag: 1	Dag: 2	Dag
 spelling / WS		dictee			
	Les 7	Les 8	Les 9	Les 10	Les 11
	Les 13	Les 14	Les 15	Les 16	Les 17
Andere activiteiten	Gym muziek	ipc tutorlezen	kanjertraining	Gym knutselen tutorlezen	Ipc Dans
Weektaak 1. Ipad lijn 3 2. Ipad WIG					
Dagoordeel leerling	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞
Dagoordeel leerkracht	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞
Opmerkingen 					

(vervolg)

Weektaak van:	Groep: 3
Opmerkingen van de leerkracht:	
Toets:	
Spreekbeurt:	
Samenwerken/zelfstandigheid/zelfverantwoordelijkheid (vrijheid):	
Opmerkingen van de ouders:	
Paraaf/ handtekening van de ouders:	

Bijlage7: Weektaakformulier groep 4

Weektaak van:

Groep: 4/5 Week: 45

	Maandag <i>blauw</i>		Dinsdag <i>geel</i>		Woensdag <i>groen</i>		Donderdag <i>bruin</i>		Vrijdag <i>rood</i>	
Kring	vertel									
Lezen	bieb		bieb		bieb		bieb		bieb	
Spelling	Les 1 w 4		Les 2		Les 3		Les 4		Les 5	
	Herhalen/extra		Herhalen/extra		Herhalen/ grammatica		herhalen		herhalen	
School- schrijver	Lees en schrijfles		Lees hetzelfde		Lees en schrijfles		leeshet zelf		Lees en schrijfles	
	schrijfopdracht		lezen		schrijfopdracht		lezen		schrijfopdracht	
Schrijven	Les 30		Les 31				Les 32		Les 33	
	H,V,W,I,J,K		Dit kan ik				anders		U	
Rekenen	Blok 3 les 1		Eureka les blok 2		Toets blok 2		Blok 3, les 2		Blok 3, les 3	
	Verder en terug tellen met sprongen van 10 op de streepjes getallenlijn						Verder en terug tellen met sprongen van 10 op de lege getallenlijn		Getallen schattend plaatsen en aflezen op de getallenlijn	
WO			ipc						ipc	
gym	Gym						Gym			
Weektaak 1.werkblad 2.spelletje 3.klokken spel/rad										
Dagoordeel leerling	😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞	
Dagoordeel leerkracht	😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞		😊 😐 😞	
opmerkingen										

(vervolg)

Weektaak van:	Groep: 4. Week:45
Toets:	
Kring:	
Samenwerken/zelfstandigheid/zelfverantwoordelijkheid (vrijheid):	
Opmerkingen van de ouders:	
Paraaf/ handtekening van de ouders:	

Bijlage 8: Weektaakformulier voorbeeld bovenbouw

Naam:

Datum: 10-2 t/m 14-2 groep 6

Schoolweek 20 Week: 7

Aandachtspunt van de week:

Ik kan iemand kiezen waarmee ik goed kan samenwerken, maar niet steeds dezelfde.

REKENEN

planning
les blok: 5

Doel: Ik heb geleerd, weet, kan aan het eind van de les;

Behaald?

Opmerkingen:

11	ma	tijden aangeven op de seconde nauwkeurig		
12	di	tijden omrekenen in minuten en seconden		
13	wo			
14	do	Klaar voor de toets?		
15	vr	test-je		

SCHOOLSCHRIJVER

les blok: 2

Vrienden en familie

	ma	meesterproef les 1		
	di	meesterproef les 2		
	wo	lees het zelf 20		
	do	meesterproef les 3		
	vr	uitloop		

SPELLING

les blok: 4

Week 4

3	ma	Herhalen + werkboek		
4	di	Herhalen + werkboek		
5	wo	extra oefenen		
	do	extra oefenen		
	vr			

LEZEN

	ma	bieb 20 min		
	di	bieb 20 min		
	wo	bieb 20 min		
	do	bieb 20 min		
	vr	bieb 20 min		

SCHRIJVEN

38	di	ik schrijf de v en w in de goede vorm.		
	vr			

Uitvindingen

	ma			
	di	We onderzoeken uitvindingen met onderzoeksvragen		
	wo	We onderzoeken uitvindingen met onderzoeksvragen		
	do			
	vr			

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

muziek		wo	Artianoe 12.30 -13.15 uur		
gym		ma	11:05 - 11:55 uur		
		do	muziekworkshop		
vertellen		ma	Vertelkring		
te/ha/tex		di			
spreekbeurt		vr			

TAKEN

			Spreek met verschillende klasgenoten af en plan hier 4 taken		
	x		Redactiesommen.nl		
	x		Spellingoefenen.nl		
	x		Taal oefenen.nl		
	x		Rode kant rekenwerkboek		
	x		Draaitaal		
	x		Plustaak blz		
	x		Keuzekast		

PORTFOLIODOEL

Dit is mijn doel:	werk 2x aan je portfoliodoel				
	x				
	x				

REFLECTIE

Eigen reflectiezin(nen):
Ik kan iemand kiezen waarmee ik goed kan samenwerken, maar niet steeds dezelfde.
Met wie heb jij samengewerkt deze week?
Reflectiezin(nen) van de leerkracht:
Fijne vakantie!
Oordelen toetsen en/of kringen:
Opmerkingen ouder(s):
Hier kunt u korte vragen of opmerkingen noteren.
Handtekening ouder(s):

Bijlage 9: Weektaakformulier voorbeeld bovenbouw

Naam: _____

3-2 t/m 7-2

week 6

AANDACHTSPUNT: ik kan zelf bijhouden op mijn taakbrief of mijn taak af is en erop reflecteren

REKENEN

planning
les blok: 5

Doel: Je weet/kunt aan het eind van de les (hoe je) Behaald?

Opmerkingen:

2	di			kolomsgewijs delen met rest	
3	woe			kolomsgewijs delen	
5	do			Test-je	
4	vrij			kolomsgewijs delen	

TAAL

les blok: 2

1	di			een fictief verhaal schrijven	Meesterproef
	woe				Lees het zelf
2	do			Quizvragen maken + spelen	Meesterproef
	vrij				Lees het zelf

SPELLING

les blok: 4

4.3	di			herhalen van woordsoorten en komma bij directe rede	
4.4	woe			samenstellingen goed schrijven	
4.5	do			lijdend voorwerp vinden in een zin	blad
blad	vrij			gezegde vinden in een zin	

LEZEN

BIEB lezen

di	do		20 min	20 min	

SCHRIJVEN

37	.			zelf je best leesbare zinnen schrijven	
38	.			aantekeningen kunnen maken	

WERELDORIENTATIE

	di			onderzoek doen naar Fairtrade	Internationaal taak 1
	do			onderzoek doen naar Fairtrade	Internationaal taak 1
	vrij				
5	woe				

VERKEER

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Muziek		woe		workshop juf Amanda		11.45 - 12.30 uur
HVO		woe				10.45 - 11.45 uur, hele klas tegelijk
Gym						
		do				13.10 uur - 14.00 uur
Kanjertraining		di		leren over vriendschappen		Thema 6
te/ha/tex		woe		iets maken voor Valentijnsdag		

ENGELS

Song 4

		vrij		zinnen leren om een routebeschrijving te geven		

COMPUTER

		.		Afmaken blz 46 t/m 53 "extra oefenen" blok 4		WB Staal
		.				
		.				
		.		Streetwise- verkeer		Digitaal
		.		Peiltaken WIG blok 5 week 1		Digitaal
		.		Peiltaken Staal blok 4 afmaken		
Portfoliotaak		.		Werk 20 minuten aan je portfoliodoel		Mijn doel:
Periodetaak		.		Werk 20 minuten aan je periodedoel		

Keuzewerk

			In tweetallen	Pak iets uit de keuzekast	20 minuten
			Met wie?	Wat hebben jullie gedaan?	

REFLECTIE

Eigen aantal reflectiezinnen:
Reflectiezin leerkracht:
Opmerkingen leerkracht:
Oordelen toetsen en/of kringen:
Opmerkingen ouder(s):
Handtekening ouder(s):

Bijlage 10: Coöperatieve werkvormen

Tweepraat:

De kinderen staan op en lopen vrij door de klas tot er een sein wordt gegeven.

Bijvoorbeeld het stoppen van muziek.

Vervolgens zoeken de kinderen iemand op die het dichtst bij hen in de buurt staat.

Ze gaan rug tegen rug staan en luisteren naar de opdracht. Vervolgens draaien zij

zich om en voeren de opdracht uit. De leraar kan een tijd vaststellen of een seintje

geven. Tevens geeft de leraar aan wie er begint. (degene met de grootste

schoenmaat, de kleinste hand, de donkerste trui etc.)

Wanneer de opdracht afgerond is, kan de leraar de kinderen individueel benaderen.

("wie stond bij iemand die...?")

De kinderen gaan tot slot weer terug naar hun plaats.

Tafeltweepraat:

De kinderen zitten in hun groepje en krijgen de opdracht om in tweetallen iets te

overleggen. Het kan zijn dat de kinderen met de schouderpartner gaan praten

(degene die naast hen zit) of met hun gezichtspartner (degene die tegenover hen zit).

Tafel-schrijf-rondje:

In deze structuur werken vier kinderen in een team samen. Zij zitten op hun plaats

en geven een tekenblaadje of schrijfblaadje rond. Elk kind moet er om de beurt

iets op tekenen of over schrijven over een bepaalde opdracht.

Het vervolg kan op verschillende manieren worden aangepakt. Een voorbeeld is dat

de vier kinderen op staan en dat de leraar elk groepje iets laat noemen dat ze

hebben getekend. Degene die luistert naar een ander groepje met tekengerei of

schrijfgerei en papier, zet een kruisje bij wat zij ook hebben getekend of geschreven.

Een ander tekent of schrijft op een blaadje wat zij zelf niet hadden. Wanneer alles van

hun blaadje is opgenoemd, gaat het groepje zitten. Het aanvullen blijft echter wel

doorgaan.

Uiteindelijk hebben alle groepjes dus hetzelfde onderwerp getekend of geschreven.

De vormgeving kan wel steeds anders zijn. Het is weer leuk om daar met elkaar naar

te kijken.

Tafel-praat-rondje:

Deze structuur lijkt op de vorige. De kinderen tekenen nu niets, maar praten om de beurt. Het is handig om een bepaald voorwerp in elk groepje door te geven aan degene die mag praten. Deze structuur is te gebruiken bij het verwoorden van een mening. Of bij een vraag waar meerdere antwoorden mogelijk zijn. Ook bij deze structuur kan de leraar aan het eind vragen naar opvallende meningen of ideeën. Een leuke werkvorm hierbij is bijvoorbeeld: **'popcorn'**. Willekeurig in de klas staat om de beurt een kind op die iets met de klas wil delen.

Het gaat erom dat je elkaar in de gaten houdt en wanneer er ruimte is iets kan zeggen. Voor jonge kinderen is dat erg moeilijk. Veel oefenen is van belang. Vaak zijn kinderen gewend dat ze pas mogen praten als ze de beurt krijgen. Hierbij gaat het om rond kijken wanneer je kunt.

Hoofden-bij-elkaar:

Een structuur waarbij vier kinderen in een groep een nummer hebben. In het groepje bespreken de kinderen een bepaalde opdracht en ze zorgen ervoor dat ze alle vier alle kennis hebben.

Deze opdracht is heel geschikt bij de introductie van een nieuw onderwerp. Je kunt per groep een praatplaatje geven. Later moeten ze aan de anderen gaan vertellen wat er op dat plaatje stond.

Dan noemt de leerkracht een nummer. De kinderen met dat nummer lopen naar een andere groep en delen hun opgedane kennis met de andere kinderen.

Wanneer alles goed is wordt dat gevierd of wanneer het niet goed gaat wordt de verteller geholpen. Waarna ook gevierd kan worden.

Daarna gaat iedereen weer terug naar zijn eigen groep.

De leerkracht noemt weer een nummer en zodoende komen alle groepen aan de beurt om aan anderen te vertellen wat ze hebben gezien op hun plaatje.

vaardigheden hierbij:

- kijken
- verwoorden
- overleggen
- delen
- onthouden
- vertellen op een leuke manier
- informatie koppelen

Het vieren kan door middel van een applaus o.i.d., maar het is leuker wanneer kinderen zelf een manier kunnen bedenken.

Team-loop-en-deel:

Stel je voor dat je als leerkracht wilt dat na een onderwerp de kinderen iets bedenken om te presenteren wat ze geleerd hebben.

De teams zoeken een ander team op en laten zien wat ze hebben bedacht, gemaakt, geoefend etc. Het andere team kijkt toe en geeft complimenten of tips (al naar gelang de opdracht). Vervolgens mag het andere team hun resultaat tonen.

Paar-loop-en-deel:

Het bovenstaande kan ook in tweetallen. Wanneer een koppel de opdracht heeft uitgevoerd, zoeken zij een ander koppel op en delen hun informatie. Bijvoorbeeld: In tweetallen hebben ze hun weekendbelevissen verteld. Het team zoekt een ander team en de een vertelt wat de ander heeft gedaan aan het andere team.

Ook hierna kan de leraar vragen aan de kinderen wie iets wil delen met de groep.

Binnen-buiten-kring:

Er worden in deze structuur twee kringen gemaakt. Een kring is de buitenkring en de andere kring zit of staat daarbinnen. De kinderen in de beide kringen kijken elkaar aan, waardoor er koppels zijn gevormd.

De kinderen stellen elkaar een vraag of delen bepaalde informatie. Vervolgens geeft de leraar aan hoeveel plaatsen de binnenkring moet opschuiven en herhaalt de opdracht zich.

Laat-maar-zien:

Elk kind heeft een blad voor zich en een potlood. De leraar stelt een vraag en elk kind tekent of schrijft waaraan het denkt. Na een tijdje zegt de leraar: "Laat maar zien". De kinderen tonen elkaar het getekende of geschrevene en kijken wat de verschillen zijn. Kinderen leggen aan elkaar uit waarom ze dit getekend/geschreven hebben.

Carrousel:

Dit is een manier waarbij de klas de werkstukken van elkaar kan beoordelen. Alle werkstukken worden overzichtelijk in de ruimte geplaatst. Daarbij wordt een papier gelegd waar alle kinderen een smiley op mogen inkleuren. Of waar alle kinderen iets positiefs mogen schrijven bij het werk van de ander.

Ieder begint eerst bij zijn eigen werk. Wat vind je er zelf van? De kinderen mogen daarna allemaal iets positiefs bedenken over een werkstuk van een ander. Je stroomt door naar het volgende. Je kunt dit ook in groepen laten gebeuren, zodat iedere groep bezig is met de taken uit die groep. Het gaat erom dat kinderen de complimenten ook echt 'ontvangen'.

Bijlage 11: Doorgaande lijn samenwerken.

groep	1-2	3-4.	5-6	7-8
Doelen samenwerken	• rustig en duidelijk praten • elkaar aankijken • elkaars naam noemen • luisteren naar elkaar • elkaar uit laten praten • materiaal delen • om de beurt praten • hulp vragen/geven • bij je groep blijven	idem+ • meewerken aan de groepsopdracht • vriendelijk reageren op elkaar	idem+ • kennismaken met verschillende rollen • (voorzitter: beurten verdelen, bedanken voor inbreng,) • inbreng durven hebben en geven • inbreng van een ander accepteren • elkaar complimenten geven • samenwerking evalueren • elkaar vragen stellen/om verduidelijking vragen	idem + • elkaar helpen zonder voor te zeggen • werkafspraken maken en je daaraan houden • met alle groepsleden samenwerken • reageren op wat een ander zegt • samenvatten wat een ander zegt. • bewustwording van de meerwaarde van samenwerken
groeps over-stijgend	• thema opening/afsluiting • open podium • Daltonateliers • tutorleren • leerlingenraad • voorleeskring	idem	Idem+ kinderreductie	idem

organisatie	• kiezen in/met tweetallen (kiesbord) -huishoudelijke taken in tweetallen • maatjesbord • buiten de klas gericht samenwerken (gang en buiten) • groeps -en bouw doorbrekend (tutor + ondernemend leren) • huishoudelijke taken	• kiezen in/met tweetallen (kiesbord)-huishoudelijke taken in tweetallen • maatjesbord • ook buiten de klas gericht samenwerken in tweetallen • groeps -en bouw doorbrekend (tutor + ondernemend leren) • huishoudelijke taken	• takenbord in tweetallen • maatjessysteem • ook buiten klas goed en gericht samenwerken in groepjes • groeps -en bouw doorbrekend (tutor + ondernemend leren) • huishoudelijke taken • Elkaars werk nakijken	idem
Coöperatieve werkvormen	• tweepraat • tafel tweepraat • tafel-praat-rondje • binnenkring-buitenkring • samenwerkings-opdrachten in hoeken en ontwikkelingsmateriaal • samenwerkings-opdrachten als taak	• tweepraat • tafel tweepraat • tafel-praat-rondje • binnenkring-buitenkring • paar-loop-deel • genummerde hoofden • rondpraat • samenwerkings-opdrachten als taak	Idem+ • tafelschrijfrondje • hoofden bij elkaar • carrousel • laat maar zien	Idem+ • Spinnenweb • Feedback geven (Birdy)
hulp geven hulp vragen	hulp geven en vragen bij eten/drinken/om- en aankleden	hulp geven en vragen (blokje)	idem	idem
uitleg geven vragen	uitleg vragen over activiteit aan een ander/uitleg geven	idem	idem	idem
lezen	in tweetallen • boekjes (voor)lezen • opdrachten Kleuterplein	in tweetallen • lezen (ringboekjes) • maatjes: Lijn 3 • leesspelletjes in tweetallen • duo/koorlezen	in tweetallen • lezen woordjes/teksten • duo/koorlezen in drietallen	in tweetallen • teksten lezen • maatjes bij taal-en zaakvakken (zwak-sterk)

taal spelling		In tweetallen: • spelling opdrachten (plusgroep) • twee keer per week keuze taak van taal • maatjesdictee	• maatjes bij taal-en zaakvakken (zwak-sterk) • opdrachten • spelen met spellen • maatjesdictee	idem
schrijven		reflecteren op elkaar	idem	idem
rekenen		rekencircuit in groepjes	spellen automatiseren, inoefenen	Idem+ werken met maatjes bij complexere rekenopdrachten (materialen (hoog) begaafde leerlingen)
plus			plusopdrachten	idem
zaakvakken	• Kleuterplein • thematisch werken • Kanjertraining	• thema WO • Kanjertraining	In twee, drie of viertallen • IPC • muurkrant + andere verwerkingsopdrachten. • presenteren(ppp) • vreedzame school	Idem+ Computer opdrachten
Creatieve vakken	• groepswork knutselen/tekenen	idem	idem	idem
Gym Wim van Gelder	opdrachten in groepjes in circuitvorm	idem	idem	idem
keuzekast			In twee, drie of viertallen werken aan diverse keuzetaken.	idem

Bijlage 12: Doorgaande lijn Reflectie

groep	1-2	3-4.	5-6	7-8
Doelen reflecteren	• Kinderen krijgen inzicht in het eigen kennen en kunnen; hierin is een opbouw. Sommige leerlingen zullen dit eerder kunnen dan anderen. • Kinderen worden zich bewust van hun eigen leerproces. • Kinderen kunnen aangeven wat ze geleerd/ontdekt/ gezien/onthouden hebben over een bepaald onderwerp. • Kinderen kunnen aangeven wat ze interessant vonden aan een les. • Kinderen kunnen aangeven wat zij makkelijk/moeilijk vinden. • Kinderen zijn trots op het eigen werk. • Kinderen weten wat het doel is van een opdracht.	Idem+ • Kinderen kunnen een tip/top gevn aan hun leerkracht. • Kinderen kunnen aangeven waar ze goed/niet goed in zijn; dit is in ontwikkeling want niet alle kinderen zullen dit kunnen. • Kinderen kunnen aangeven hoe ze gewerkt hebben en hoe het anders/beter zou kunnen. • Kinderen kunnen aangeven of ze tevreden zijn over....(samenwerking, eindresultaat, werkhouding etc.) • kinderen kunnen aangeven wat zij nog meer zouden willen weten over een bepaald onderwerp. • Kinderen kunnen een compliment voor zichzelf, klasgenoot of leerkracht bedenken.	Idem+ • Kinderen kunnen aangeven wat zij nodig hebben om een opdracht te kunnen maken (instructie, materiaal, internet etc.) • Kinderen kunnen aangeven waar ze tegenaan lopen met het samenwerken. • Kinderen kunnen aangeven welke problemen zij zelf al op kunnen lossen. • Kinderen kunnen aangeven hoe ze het best iets kunnen onthouden/leren. • Kinderen kunnen aangeven met wie ze het best kunnen samenwerken en waarom. • Kinderen kunnen aangeven hoe ze het beste geholpen willen worden en hoe ze iemand anders kunnen helpen. • Kinderen kunnen aangeven hoe ze het gestelde doel willen bereiken. • kinderen herkennen hun eigen vorderingen (meer dan binnen de toetsing alleen).	Idem+ • Kinderen kunnen aangeven wat kritiek hen doet en hoe ze het best kritiek willen ontvangen. • Kinderen kunnen zelf aangeven wat hun doel is en hoe ze dat willen bereiken. • Kinderen dragen de volledige verantwoording voor hun eigen werk; met hulp van leerkracht.

groeps over-stijgend	• reflectiemandjes	Idem+ • dagtaakformulier	Idem+ • aanwezig bij rapportgesprekken; kind vertelt aan ouders hoe het vindt dat zijn leerproces verloopt (eigenaarschap eigen leerproces); leerkracht vult aan. Dit wordt in groepen 5-6 opgestart.	Idem In groepen 7-8 zal dit verder uitgebreid worden. Kinderen zullen steeds beter hun eigen leerproces in beeld kunnen brengen.
organisatie	• Minimaal twee keer per week wordt er een opdracht gedaan uit het reflectie- mandje. • Leerkracht bedenkt de reflectievorm. • Leerkracht geeft op lijn met dagritmekaarten aan waarop reflectie wordt gegeven. • Toepasbaar op alle vakgebieden.	• Minimaal twee keer per week wordt er een opdracht gedaan uit het reflectie - mandje. • Leerkracht bedenkt de reflectievorm. • Leerkracht geeft op het bord aan waarop reflectie wordt gegeven.	• Minimaal twee keer per week wordt er een opdracht gedaan uit het reflectiemandje. • Leerkracht bedenkt , soms in overleg met de kinderen, welke reflectievorm er toegepast zal worden. • Leerkracht geeft op dagplanning aan waarop reflectie wordt gegeven.	• Minimaal twee keer per week wordt er een opdracht gedaan uit het reflectiemandje. • Kinderen bedenken af en toe een reflectievorm; leerkracht bewaakt de afwisseling. • Leerkracht bedenkt , soms in overleg met de kinderen, welke reflectievorm er toegepast zal worden. (en bewaakt de afwisseling).
Inhoud van reflectie mandje	• kaartje rood/groen • reflectiestrandbal • kaart met drie smiles • sleutelring met diverse smiles • denk placemat	• kaartje rood/groen • reflectiestrandbal • sleutelring met diverse smiles • happertje • kleurenlineaal	• kaartje rood/groen • reflectiestrandbal • sleutelring met diverse smiles • kleurenlineaal • stempeldoos+diverse kleuren stempelinkt	• reflectiestrandbal • sleutelring met diverse smiles • stempeldoos+diverse kleuren stempelinkt • reflectiekaartjes

	• happertje • kleurenlineaal • stempeldoos+diverse kleuren stempelinkt • Stempels voor weektaakformulier	• stempeldoos+diverse kleuren stempelinkt • "mijn dag was...."kopieerblad • popcornbakje • denk placemat (3) • placemat om te reflecteren (3) • reflectiekaartjes (4) • reflectiecirkel met dobbelstenen (4) • evaluatievel	• reflectiecirkel met dobbelstenen • inzetmeter • Hoe kan ik goed kaartje • Cirkel om problemen op te lossen.	• reflectiecirkel met dobbelstenen • Inzetmeter • Hoe kan ik goed leren....kaartje. • Cirkel om problemen op te lossen. • Mijn dag was vandaag...kaartje • Heb ik mijn doel behaald....kaartje
--	---	--	--	---

Bijlage 13: Doorgaande lijn Verantwoordelijkheid

Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
• Ik weet waarom ik mij aan regels en afspraken moet houden • Ik kan voor mijn maatje zorgen • Ik weet op welke plek ik mijn werkjes kan maken • Ik maak de afgesproken taak af • Ik ga zorgvuldig om met de materialen • Ik weet welk werkje ik kan Kiezen • Ik zorg er zelf voor dat ik mijn huishoudelijke taak uitvoer • Ik spreek andere kinderen aan op de klassenregels • Ik ga zorgvuldig om met de Materialen	• Ik kan zelf de volgorde van mijn dagtaak bepalen en uitvoeren • Ik kan mijn taken zorgvuldig nakijken (vanaf groep 4) • Ik weet welke werkplek in de school geschikt is voor mijn taak • Ik houd me aan de regels die gelden bij een werkplek • Ik weet waarom ik een werkje plan	• Ik kan mij aan de planning van de weektaak houden • Ik weet waarom het belangrijk is om mijn weektaak af te tekenen • Ik kan iemand kiezen met wie ik goed kan samenwerken • Ik kan laten zien of ik het leerdoel behaald heb • Ik weet met welke instructie ik mee moet doen • Ik weet waarom ik met de uitleg van de taak moet meedoen	• Ik kan zelf bepalen of ik een instructie nodig heb • Ik kan zelfstandig nakijken • Ik kan n.a.v. mijn nagekeken werk gepaste actie ondernemen • Ik neem verantwoordelijkheid voor het maken, leren en inleveren van huiswerk • Ik kan uitleggen waarom ik bepaalde stappen genomen heb om iets te leren • Ik kan uitleggen waarom ik heb gekozen voor mijn planning • Ik kan beoordelen wanneer ik hulp nodig heb a.d.h.v. mijn nagekeken werk

Bijlage 14: Doorgaande lijn zelfstandigheid

Groep 1-2	Groep 3-4.	Groep 5-6	Groep 7-8
- De kinderen kunnen zelfstandig werken gedurende 15 minuten. - De kinderen kunnen zelfstandig spelen gedurende 30 minuten. - De kinderen kunnen elkaar om hulp vragen als de leerkracht niet beschikbaar is. - De kinderen kunnen aan de hand van een voorbeeld de gemaakte opdracht nakijken - De kinderen kunnen zelf 3 taken plannen. - De kinderen hangen een magneetje op als een taak af is. - De kinderen kunnen zelf de materialen pakken. - De kinderen kunnen de materialen en werkplek zelf opruimen.	- De kinderen kunnen zelfstandig werken gedurende 20 minuten. - De kinderen kunnen hulp vragen aan hun tafelgroepje. - De kinderen weten hoe ze het daltonblokje moeten gebruiken - De kinderen kunnen meer dan 1 taak zelfstandig plannen. - De kinderen kunnen zelf de volgorde van het werk plannen. - De kinderen weten wanneer het werk af is. - Kinderen registreren zelf als de taak af is. - De kinderen kunnen een vervolgoopdracht kiezen als de taak af is. - De kinderen kunnen zelf nakijken. - De kinderen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht.	- De kinderen kunnen zelfstandig werken gedurende 40 minuten. - De kinderen kunnen hulpmiddelen/bronnen inzetten om tot een oplossing te komen. - De kinderen kunnen zelf hun werk nakijken en verbeteren. - De kinderen kunnen hun planning afstemmen en keuzes maken op basis van de informatie op het weekrooster. - De kinderen kunnen de volgorde en/of de dag van het werk plannen van meerdere taken. (groep 5 :4 keuzes groep 6: 6 keuzes) - De kinderen weten welke stappen ze moeten zetten bij uitgestelde aandacht. - De kinderen houden zelf op de taakbrief bij, of de taak af is en hoe de taak is gemaakt.	- De kinderen kunnen zelfstandig werken gedurende 60 minuten. - De kinderen kunnen zelfstandig een probleem oplossen. - De kinderen kunnen een eigen weektaak indelen en plannen (groep 7: 8 keuzes, groep 8: 10 keuzes) - De kinderen kunnen eigen taken op de weektaak schrijven en plannen. (keuzewerk/levelwerk) - De kinderen houden zelf bij of ze iets af hebben en hoe het is gegaan. - De kinderen kunnen keuzes maken in verwerkingstechnieken - De kinderen kunnen zelfstandig gebruik maken van de juiste handelingswijzers. - De kinderen kunnen zelf activiteiten organiseren.

- De kinderen kunnen zelf een taak kiezen. - De kinderen kunnen zelfstandig naar het toilet. - De kinderen kunnen zich zelfstandig aan- en uitkleden (gym) - De kinderen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht. - De kinderen kunnen zorg dragen voor een huishoudelijke taak -	- De kinderen kunnen zelf een werkplek kiezen. - De kinderen kunnen 30 minuten geconcentreerd werken aan een taak. -	- De kinderen kunnen effectief met hun tijd omgaan.	- De kinderen kunnen zelf bepalen of ze een instructie nodig hebben.
---	--	---	--

0 stem

Het is stil!

3 stem

Je buurman/-vrouw kan je goed verstaan!

6 stem

Je groepje kan je goed verstaan!

9 stem

De klas kan je goed verstaan!

12 stem

De hele school kan je horen!

0 stem

Het is stil!

3 stem

Je buurman/-vrouw kan je goed verstaan!

6 stem

Je groepje kan je goed verstaan!

9 stem

De klas kan je goed verstaan!

12 stem

De hele school kan je horen!